

DENDROLOGICKÝ PRIESKUM HISTORICKEJ ZELENE V PARKU PRI KAŠTIELI V SNINE

Objednávateľ: Mesto Snina

Zhotoviteľ: Ing. Miroslav Bural

Dátum spracovania: apríl – máj 2011

Objednávateľ: Mesto Snina
Zhotoviteľ: Ing. Miroslav Buraľ

Obsah:

I. ÚVOD.....	3
II. METODIKA SPRACOVANIA INVENTARIZÁCIE DREVÍN.....	5
III. ARCHITEKTONICKO – HISTORICKÝ VÝVIN PARKOV	11
IV. ARCHITEKTONICKÝ ROZBOR SÚČASNÉHO STAVU.....	17
V. VÝSLEDKY A HODNOTENIE	20
VI. NÁVRH NA ZÁSAHY	76
VII. ENVIRONMENTÁLNE VYUŽITIE.....	91
VIII. ZÁVER.....	93
IX. POUŽITÁ LITERATÚRA	95
X. PRÍLOHY	96

I. ÚVOD

1. Zhotoviteľ:

Ing. Miroslav Buraľ

2. Objednávateľ:

Mesto Snina

3. Dôvod vypracovania dendrologického prieskumu: Vypracovanie dokumentu bolo dohodnuté zmluvne medzi objednávateľom a zhotoviteľom.

4. Predmet zmluvy: Predmetom zmluvy je vypracovanie inventarizácie drevín, posúdenie a zhodnotenie stavu jednotlivých drevín a návrh zásahov (výrub, návrh náhradnej výsadby vrátane druhového zloženia).

5. Účel dokumentu: Spracované dielo sa použije ako podklad pre spracovanie návrhu na rekonštrukciu záujmového územia ako celku alebo jeho plôch zelene.

6. Vymedzenie záujmového územia:

Inventarizácia drevín bola spracovaná na nasledujúcich lokalitách:

Lokalita A – Park Mieru - lokalita sa nachádza na parcelách č. 1382/1, 1382/5, 1386 a 1391/1 kat. územia mesta Snina podľa evidencie katastra nehnuteľností - register „C“.

Lokalita B – Areál Nemocnice Snina – lokalita sa nachádza na parcelách č. 1383/2, 1385/1, 1385/2, 1385/3, 1385/8, 1385/9, 1385/10, 1385/11, 1385/15, 1385/20, 1385/21, 1385/22, 1385/26, 1385/27, 1385/28, 1385/29, 1385/32 a 1385/33 kat. územia mesta Snina podľa evidencie katastra nehnuteľností - register „C“.

Lokalita C – Areál kaštieľa – lokalita sa nachádza na parcelách č. 1378/1, 1378/2, 1378/3, 1378/4, 1378/5, 1378/6, 1378/7, 1379, 1382/3 a 1382/4, kat. územia mesta Snina podľa evidencie katastra nehnuteľností - register „C“.

Lokalita D – Areál starého ihriska – lokalita sa nachádza na parcelách č. 1383/1, 1384/1, 1384/2, 1384/3, 1384/4, 1384/5, 1384/6, 1384/8 a čiastočne zasahuje i na parcelu 2588/7 kat. územia mesta Snina podľa evidencie katastra nehnuteľností - register „C“.

7. Postup a metóda vypracovania inventarizácie drevín:

Hodnotenie v rámci práce je vypracované štandardnými postupmi, ktorých základom je terénny prieskum, využitie jestvujúcich metódik na hodnotenie drevín od rôznych autorov (Machovec, Juhásová) a vlastné hodnotenie drevín a plôch

zelene zhotoviteľom. Hodnotenie je prioritne zamerané na jestvujúcu zeleň. Podrobný postup prác je uvedený v samostatnej kapitole tohto dokumentu.

8. Iné dôležité skutočnosti:

Podklady, ktoré mal zhotoviteľ k dispozícii:

- a) Mapové podklady v tlačenej a digitálnej forme – dodal objednávateľ a za aktualizáciu zodpovedá dodávateľ,
- b) Výškopisné a polohopisné zameranie záujmového územia v M=1:500
- c) Archívne dokumenty k vývinu kaštieľa a parku – spracoval zhotoviteľ,
- d) Inventarizácia jestvujúcich drevín – spracoval zhotoviteľ.
- e) Mapové prílohy a fotodokumentácia – spracoval zhotoviteľ.

II. METODIKA SPRACOVANIA INVENTARIZÁCIE DREVÍN

Hranicu záujmového územia pre dendrologický prieskum určil objednávateľ. Inventarizácia bola realizovaná v mesiacoch apríl a máj 2011. Vlastná inventarizácia drevín pozostáva z dvoch fáz:

- terénny prieskum
- spracovanie terénnych poznatkov.

Prípravné práce boli zamerané na získanie podkladov, obhliadku terénu a spracovanie metodiky inventarizácie drevín. Terénne práce pozostávali z lokalizácie jednotlivých vegetačných prvkov do podkladovej mapy v M=1:500. Každému vegetačnému prvku v mape zodpovedá zápis o získaných údajoch do tabuľky priamo v teréne. Každý vegetačný prvok má svoje identifikačné číslo.

Uvedeným spôsobom sme získali dendrologickú mapu s lokalizáciou stromov a krov na záujmovom území a s databázou údajov. Následne bol vypracovaný kompletný zoznam drevín s hodnotiacou tabuľkou, správa a grafický výstup.

Predkladaná správa pojednáva o realizácii dendrologického prieskumu, ktorý sa uskutočnil v apríli a máji 2011 na vybratej ploche. Hranica záujmového územia pre dendrologický prieskum bola dohodnutá s objednávateľom.

Podklady:

- Mapové podklady v tlačenej forme – výškopis a polohopis M=1:500
- Terénny prieskum – apríl - máj 2011

Metodika inventarizácie a hodnotenia drevín:

Zhotoviteľ pri terénnych prieskumoch mal k dispozícii polohopisné a výškopisné zameranie územia. Stromy spolu s krami zhotoviteľ lokalizoval do mapového podkladu v rámci terénnych prác.

Vlastná inventarizácia drevín pozostáva z dvoch fáz:

- terénny prieskum
- spracovanie terénnych poznatkov.

Terénne práce pozostávali z lokalizácie jednotlivých vegetačných prvkov do podkladovej mapy M=1:500 a zaznamenania jednotlivých vlastností

lokalizovaných drevín. Následne bol vypracovaný komplexný zoznam drevín s hodnotiacou tabuľkou, správa a grafický výstup.

Inventarizačná tabuľka obsahuje nasledovné údaje:

- Zameranie inventarizovaných prvkov: dreviny, ktoré sa v mapovom podklade nenachádzali, boli do mapy zakreslené zhotoviteľom, ich poloha bola určená meraním a krokovaním, zakreslenie bolo realizované do máp s mierkou $M=1:500$. Zakreslené boli samostatne stromy, solitérne kry a skupiny krov. Kvetinové záhony sa na riešenej ploche nenachádzali.
- Identifikačné číslo – poradové číslo: v tabuľkovej časti je každý strom a ker označený jediným identifikačným číslom, ktoré zodpovedá poradovému číslu pri hodnotení drevín.
- Určenie druhu: zaznamenaný bol vedecký a slovenský názov druhu, prípadne kultivar.
- Plocha: všetky hodnotené prvky sa nachádzajú na nasledujúcich lokalitách: *A - Park Mieru, B – Areál Nemocnice Snina, C – Areál kaštieľa, D – Areál starého ihriska.*
- Typ: dreviny boli rozdelené na stromy listnaté (skratka „L“), stromy ihličnaté (skratka „I“). Obdobne boli rozdelené kry. Tento údaj slúži na stanovenie pomeru medzi druhmi ihličnatými a listnatými v rámci hodnotenia získaných údajov.
- Určenie bioparov stromov:
 - a) *obvod kmeňa vo výške 130 cm nad zemou* - meraný pásom u všetkých zistených stromov. Údaj je uvedený v cm. Údaj bol zaokrúhľovaný smerom nahor s presnosťou na 1 cm. V prípade, že vo výške 130 cm nad zemou bol kmeň z nejakej príčiny zhrubnutý (rozvetvenie, hrča), obvod bol zmeraný nižšie resp. vyššie v tenšej časti kmeňa, kde sa už zhrubnutie neprejavovalo.
 - b) *priemer kmeňa* – udávaný je v cm a bol vypočítaný z obvodu kmeňa, údaj je zaokrúhlený smerom nahor a slúži na spracovanie rozpočtovej časti projektu.
 - c) *priemer koruny* – zisťovaný meraním pásom alebo krokovaním (podľa dostupnosti), údaje sú v metroch. Údaj je zaokrúhlený smerom nahor. Tento údaj charakterizuje drevinu z hľadiska tvorby hmoty zelene v priestore a následne jeho funkčnosti.

d) výška stromov bola zisťovaná odborným odhadom, udávaná je tiež v metroch s presnosťou na 2 m. Údaj bol zaokrúhľovaný smerom nahor. Tento údaj charakterizuje drevinu z hľadiska tvorby hmoty zelene v priestore.

- Určenie dendrometrických hodnôt krov:

- a) *výška krov* – bola zistená odborným odhadom, údaj je uvedený v metroch.
- b) *plošný priemet* – udáva plošný priemet krov na plochu, solitérnych krov i skupín, zisťovaný bol pásmom alebo krokovaním (podľa dostupnosti) a udáva sa v m².

- Sadovnícka hodnota: udávaná je v zmysle metodiky Prof. Machovca, kedy jednotlivé čísla znamenajú:

- 0 – strom nie je hodnotený (nehodnotia sa nové výsadby a stromy mladé),
- 1 – drevinu nevyhovujúce, strom je prakticky potrebné okamžite vyrúbať,
- 2 – drevinu podpriemernej hodnoty, výrazne poškodený, silne presychá, v zápoji,
- 3 – drevinu priemernej hodnoty, priemerný kondičný stav, v zápoji, alebo menej kvalitný solitér,
- 4 – veľmi hodnotné drevinu, dobrý kondičný stav, netypický habitus,
- 5 – najhodnotnejšie drevinu, pre solitérne drevinu s typickým habitom.

- Stupeň poškodenia: použitá bola upravená metodika Juhásovej, udáva kondičný stav drevinu z hľadiska pôsobenia negatívnych činiteľov (antropogénny tlak, vplyv patogénnych organizmov). Pre hodnotenie kondičného stavu je zvolená stupnica 0 až 5, kde:

- 0 – úplne zdravý,
- 1 – ojedinelý výskyt pôvodcov ochorenia alebo drobné mechanické poškodenie,
- 2 – výskyt húb a škodcov spôsobuje čiastočné presychanie koruny stromov, alebo sú na kmeni dutiny malých rozmerov, stabilita nie je narušená,
- 3 – koruna preschnutá na 30 % až 50 %, na kmeni sú stredne veľké dutiny, poškodenie tiež mechanické a vplyvom klimatických faktorov,
- 4 – koruna je preschnutá na 50 % až 80 %, na kmeni prípadne na hlavných kostrových konároch sú veľké dutiny, znížená je stabilita stromov, silné mechanické poškodenie,
- 5 – stromy usychajúce (preschnutie koruny na 80 % a viac) alebo suché, rozsiahly výskyt húb a škodcov, výrazne narušená stabilita stromu.

Popri percentách preschnutia koruny, predovšetkým pri medzných hodnotách, sa prihliadalo aj na iné spôsoby poškodenia, schopnosť regenerácie daného druhu, odhadla sa celková prognóza životaschopnosti a na základe toho sa posudzovaná drevina zaradila do príslušného stupňa poškodenia.

- Spôsob poškodenia: stromy sú v princípe poškodzované 4 základnými spôsobmi, a to mechanicky, škodcami, chorobami (hubové ochorenie, vírusy a pod.) a inými faktormi (fyziologické sucho, nedostatok prístupných živín, vysychanie spôsobené nepriaznivými podmienkami, atď.). Posudzovaným faktorom bola aj fyziologická reakcia dreviny na poškodenie, napr. hojenie rán, tvorba výmladkov, teda prejavy signalizujúce ďalšiu perspektívu dreviny. Pre hodnotenie drevín bola použitá metodika Juhásovej (1999), ktorá priraduje jednotlivým činiteľom určitý číselný kód. Metodika je obsiahla, preto neboli použité všetky kódy, ale len kódy pre výraznejšie defekty drevín:

1. Suché tenké konáre
2. Suché konštrukčné konáre
5. a) Rana na konároch
b) Rana na kmeni
c) Rana na báze kmeňa
11. Dutina na konároch
12. Dutina na kmeni (cm)
13. Dutina na mieste rozkonárenia (cm)
14. Dutina na báze kmeňa (cm)
15. Povrchová dutina
16. Uzatvorená dutina
17. Prasklina na mieste rozkonárenia.
20. Nevyvážená koruna
a) šikmo naklonený strom
b) jednostranne zavetvená koruna
c) stromy vysadené v skupine, vnútorné zatienené konáre sú úplne suché
21. Znížená stabilita
22. Odlomené konáre
a) Odlomené konáre visia v korune stromov, ohrozujú bezpečnosť obyvateľov
b) Vetrom odlomené konáre

26. Poškodené korene
- a) parazitickými hubami
 - b) živočíšnymi škodcami
 - c) vyčnievajúce korene
 - d) neprimeraná zvýšená úroveň zeme okolo koreňov
 - e) zabetónované, alebo asfaltom zakryté korene
 - f) výkop, priekopa, poškodenie stavebnými zemnými prácami (parkovisko)
 - g) kosbou
29. Plodnice na kmeni
30. Iné hubové ochorenia (napr. sypavka)
32. Suchá hniloba
33. Mokrú hniloba
43. Úmyselné poškodenie človekom
- a) olamovanie konárov
 - b) záseky na kmeni
 - c) odretá kôra na kmeni
 - d) poškodenie ohňom
 - e) orez konárov v blízkosti budov
 - f) orez konárov pod elektrickým vedením
 - g) nekvalitné ošetrovanie konárov
 - h) poškodenie kmeňa pri kosení
 - i) odpílené tenké pňové výmladky
 - k) kmene sú mechanicky poškodené (v kmeni sú klince, železá a pod.)
 - l) odrezaný vrcholec stromu
 - m) plot (vrastené profily), múry
 - n) pri výrube vedľajšieho stromu
49. Živočíšni škodcovia
50. Parazity (napr. imelo)
51. Klimatické trhliny
52. Rakovina
62. Vidlicovitá koruna
63. Vysoko vyvetvený kmeň
64. Metlovitý rast konárov v korune
65. Zle založená koruna

- 66. Zdeformovaný kmeň
- 73. Pahýľ
- 74. Strom obrastený popínavými rastlinami (napr. chmeľ), čo mu bráni v raste
- 75. Strom nemá dobré podmienky na rast a vývoj, rastie v podrade
- 76. Vrcholec
 - a/ suchý
 - b/ zlomený
- 77. Na báze kmeňa a na kmeňoch je mnoho výmladkov
- 78. Koreňové výmladky
- 87. Zmladený vrcholec
- 88. Defoliácia
- 90. Kanalizácia pri koreňoch
- 91. Suchár

Kry nie sú z tohto hľadiska hodnotené nakoľko ker je krátkoveká a premenlivá drevina (väčšinou) a nemá z hľadiska kompozície zásadný význam. Výnimku tvoria iba kry sadovnícky hodnotné.

III. ARCHITEKTONICKO – HISTORICKÝ VÝVIN PARKOV

Vývoj parku je obyčajne tesne spätý s vývojom architektúry budovy, alebo súboru objektov, spolu s ktorými sa musí aj vyhodnocovať. Musia sa zohľadniť aj širšie väzby na celý obytný priestor i širšiu krajinu, s ktorou parky sú spojené svojimi vzťahmi.

V uvedenom prípade je vývin historického parku v Snine spätý s historickým kaštieľom. Na mieste dnešného kaštieľa stála kúria, ktorá sa písomne prvýkrát spomína v roku 1646, ako novopostavená. Podľa súpisu z roku 1654 vyhotoveného pre Juraja IV. Drugetha († 1661) bola budova sninskej kúrie jednoposchodová, postavená z dreva so šindľovou strechou. Súčasťou súpisu je i opis ďalších budov, ktoré boli v uvedenom období rozmiestnené v areáli celého dnešného historického kaštieľa. Spomína sa tu nový dom so 17 oknami, niekoľko hospodárskych budov a dom kuchárov, pred ktorým bola studňa. Ďalej tu bola pekáreň. Nachádzali sa tu dve pivnice. Vnútoraná - veľká pivnica a vonkajšia - menšia pivnica. Uprostred dvora pri košatej lipy stal záhradný domček. Pri novom dome (t.j. na mieste dnešného malého kaštieľa) v záhrade bol rybník. Pri rybníku stál kamenný dom, pri ktorom bola bránička do záhrady pre zvieratá a veľkej ovocnej záhrady, v ktorej stál opustený kúpeľný domček. Pri rybníku stal ešte jeden záhradný domček.

Z uvedeného opisu je zrejmé, že v uvedenom a neskoršom období bolo využitie areálu dnešného parku zamerané na pestovanie ovocných plodín, rybolov a pastvu zvierat. Samozrejme, nachádzali sa tu i nevyužívané plochy s výskytom viacerých pôvodných domácich drevín (v stržiach, pozdĺž Cirochy). Danú skutočnosť potvrdzuje i mapa z roku 1860, z ktorej je dobre viditeľné rozčlenenie celého areálu. V hornej časti, ktorú tvorí stará riečna terasa Cirochy sa nachádzal areál kaštieľa, zeleninové a kvetinové záhony (areál dnešnej nemocnice) a rozsiahly komplex ovocných záhrad v smere k Daľkovskému potoku. V dolnej časti, ktorú tvorí niva rieky Cirochy sa nachádzal samostatný ostrov uprostred existujúceho a zaniknutého riečiska Cirochy.

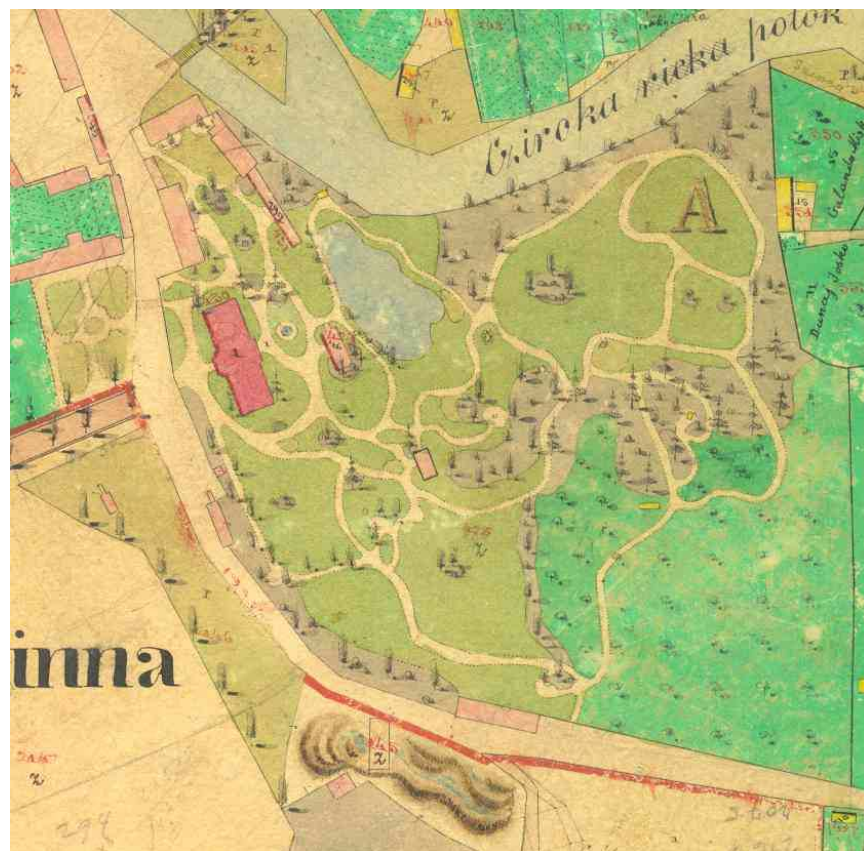

Obr. č. 1: Mapa areálu kaštieľa s príslušnými záhradami na mape z roku 1860.

Z obdobia rokov 1865 - 66 pochádzajú mapy kaštieľa a príslušného územia už ako plochy s vybudovaným parkom. Z nich je zrejmé, že pred kaštieľom - pri majeri bol vybudovaný malý park vo francúzskom slohu, ktorý v súčasnosti už neexistuje. Pôvodne horná časť areálu starej riečnej terasy bolo účelovo prepojená s dolnou časťou areálu v nivnej časti Cirochy v jeden parkový komplex v anglickom slohu. Z máp je dobre viditeľný vybudovaný systém chodníkov, jednotlivé drobné prvky architektúry (besiedky, altánky) a pomer lesných a lúčnych plôch.

Obr. č. 2: Park na nekolorovanej katastrálnej mape z roku 1866.

Obr. č. 3: Park na kolorovanej katastrálnej mape z roku 1866.

Na základe týchto dobových máp môžeme konštatovať, že historický park v Snine bol vybudovaný v polovici 19. storočia (obdobie rokov 1860-1865). V uvedenom období vlastníčkou sninského panstva bola Klára Csákyova rod. Rhollova. Tá sa však v Snine málo zdržiavala, preto dávala veľkostatok do prenájmu. V 60. rokoch ho mal v prenájme Eduard Valperl, za ktorého mohol byť tento anglický park zriadený.

V roku 1870 zomiera Klára Csákyova a následne v decembri 1872 v dražbe sninský veľkostatok bol odstúpený Rakúskej sprostredkovacej banke, ktorá ho v roku 1874 odpredala Filipovi Eugenovi Sachsenovi Gothovi Koburgovi z Belgicka. Veľkostatok bol vedený vtedy moderným spôsobom a v rámci jeho správy kaštieľ s parkom patrili pod úsek IV. Ostatnú správu. K danému obdobiu sa zachovali najpresnejšie historické dokumenty k parku, ktoré si však vyžadujú podrobný archívny výskum. V tomto období boli v areáli vysádzané viaceré cudzokrajné druhy drevín a bola zrušená ovocná záhrada, kde boli vybudované dve samostatné aleje – gaštanová a hrabová.

Obr. č. 4: Najstaršia známa fotografia kaštieľa z konca 19. storočia so sadovníckou úpravou vstupného areálu.

V roku 1888 bol veľkostatok predaný Štefanovi Ocskaimu z Budapešti, ktorý ho vlastnil iba krátko. V nasledujúcich rokoch ho dal do zálohy Pavlovi Kollerichovi z Budapešti a Ľudovítovi Beňovskému z Bratislavy. V roku 1890 majetky získala manželka Ľudovíta Beňovského Alžbeta, rodená Ocskaiová, ktorá bola sestrou Štefana Ocskaiho. Rodina Alžbety Beňovskej vlastnila veľkostatok v Snine do roku 1911.

Začiatkom 20. storočia sa na správe majetkov podieľal aj jej zať gróf Eberhard Schaumburg – Lippe, manžel jej dcéry Ludoviky. Ten do Sniny prichádzal na letné pobyty a pri kaštieli v parku zriadil malú zverničku. Vtedajšia dobová literatúra písala o kaštieli, že bol pohodlne zariadený a obklopený krásnym parkom s fontánou Herkulesa.

V júli 1911 kaštieľ s parkom odkúpil gróf Jozef Degenfeld z Debrecína, ktorý sa v Snine zamerával predovšetkým na ťažbu dreva. V roku 1920 kaštieľ s parkom od Degenfelda do svojho vlastníctva získala účastinná spoločnosť Zemplínske lesné hospodárstvo so sídlom v Ružomberku. Veľkostatok viedol vtedy Ing. Gustáv Pápp, vrátane odbornej starostlivosti o historický park.

Obr. č. 5: Areál fontány Herkulesa v období prvej svetovej vojny.

Nové obdobie pre historický park nastáva po druhej svetovej vojne, kedy v ňom prestáva sídlieť Zemplínske lesné hospodárstvo. S pozície vtedajšieho

Okresného úradu v Snine sa kaštieľ v roku 1946 stáva rekreačným strediskom pre deti z východného Slovenska o kapacite 120 osôb. Následne v roku 1960 bola v ňom zriadená Poľnohospodárska odborná škola, ktorá pod rôznymi názvami tu sídlila do roku 1993, kedy kaštieľ prešiel do súkromných rúk. Za uvedené obdobie v areáli kaštieľa pribudli nové objekty slúžiace pre potreby uvedenej školy. V období rokov 1946-1947 sa pomerne veľká plocha z parku vyčlenila pre výstavu všešportového areálu – postavené tu boli tenisové kurty, futbalové a volejbalové ihrisko, kúpalisko a kolkáreň, ktoré boli v prevádzke do 60. rokov 20. storočia. Koncom 50. rokov 20. storočia bola vyčlenená ďalšia časť parku pre účely výstavby nemocnice s poliklinikou, ktorá bolo dokončená v roku 1963 a k nej bola vybudovaná čistička odpadových vôd.

Obr. č. 6: Výstavba nemocnice v parku zachytená na kresbe Miroslava Klomínka v roku 1959.

V súčasnosti z uvedených stavieb a zariadení je v prevádzke iba nemocnica s poliklinikou. Niektoré plochy udržiava Mesto Snina (napr. Lokalita A – Park Mieru) a určitá časť je minimálne udržiavaná a podlieha procesom samovoľnej sukcesie a negatívnej devastácie zo strany občanov.

IV. ARCHITEKTONICKÝ ROZBOR SÚČASNÉHO STAVU

V súčasnosti je pôvodný historický park v Snine rozdelený na viacero častí a to na mestský park (Lokalita A – Park Mieru), časť bola pričlenená ako nádvorie k nemocnici postavenej v samotnom parku (Lokalita B), malú časť tvorí súčasné nádvorie kaštieľa (Lokalita C) a v časti bolo zriadené futbalové ihrisko (Lokalita D). Park tvorí verejnú zeleň a využíva sa najmä na prechádzky a pasívny oddych obyvateľov mesta. Ohradený je zo značnej časti neestetickým plechovým oplotením. Predstavuje však kompaktný zelený masív uprostred mestskej sídelnej aglomerácie. Pozostáva z časti pravidelnej a časti voľnokrajinárskej. Pravidelná časť zaberá iba malú časť v rámci súčasného areálu kaštieľa. Táto časť je však neudržiavaná a jej charakteristické znaky sa postupne strácajú.

Pôvodná sieť chodníkov, tak ako sa nám zachovala na dobových mapách už prakticky neexistuje. Po nej sa nám zachovali iba niektoré stromoradia, ktoré ju v minulosti lemovali – aleje gaštanová a hrabová (lokalita A) a terénne depresie a násypy, ktorými chodníky viedli (depresia pri schodisku z lokality D do lokality A, depresia pod garážami nemocnice - z lokality D do lokality B, chodníky lemujúce niekdajší rybník v lokalite D). Účelovo bol vybudovaný iba jeden chodník, ktorý však neriešil problém parku ako historického dedičstva, ale prepojenie centra mesta v miestnou obytnou časťou Daľkov.

Vysoká zeleň v súčasnosti v parku pozostáva prevažne z listnatých druhov a spolu s podrastom naznačuje skladbu porastov, ktoré tu rástli pôvodne. V dolnej nivnej časti parku sa v minulosti nachádzali lužné lesy, ktoré radíme k asociácii *Alnetum incanae* Lüdi 1921. (*Alnion incanae* PAWL. in PAWL., SOKOL. Et WALL. 1928). Pozostatkom výskytu týchto spoločenstiev sú dreviny jelše lepkavej (*Alnus glutinosa*), vŕby bielej (*Salix alba*) a čremchy obyčajnej (*Padus avium*).

V hornej časti, tvoriacej starú riečnu terasu sa v minulosti nachádzali dubovo-hrabové lesy ktoré radíme k asociácii *Tilio-Carpinetum* sensu TRACZYK 1962 (*Carpinion betuli* ISSLER 1931 emend. MAYER 1937). Danej skutočnosti zodpovedá i druhová skladba drevín, ktorá pozostáva predovšetkým –dub letný (*Quercus robur*), javor poľný (*Acer campestre*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), lipa malolistá (*Tilia cordata*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) a taktiež v minulosti tu rastúci brest horský (*Ulmus*

glabra). Pozostatkom po niekdajších lesných spoločenstvách je i výskyt niektorých druhov bylín ako cesnačka lekárska (*Alliaria petiolata*), krivec žltý (*Gagea lutea*), pľúcnik tmavý (*Pulmonaria obscura*), prvosenka vyššia (*Primula elatior*), veternica hájna (*Anemone nemorosa*).

Pravdepodobne od polovice 19. storočia tu boli systematicky vnášané cudzokrajné druhy drevín – dub červený (*Quercus rubra*), pôvodom z východnej časti USA, agát biely (*Robinia pseudoacacia*), pôvodom zo severnej Ameriky, duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*), pôvodom zo severnej Ameriky, pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*), pôvodom z Balkánu, smrek pichľavý (*Picea pungens*), pôvodom zo severnej Ameriky a ďalšie. Park bol zároveň obohacovaný i ďalšími domácimi druhmi drevín, ktoré sa tu prirodzene nevyskytovali javor mliečny (*Acer platanoides*), jedľa biela (*Abies alba*), smrek obyčajný (*Picea abies*) a smrekovec opadavý (*Larix decidua*). Vysoké dreviny boli postupne dopĺňované i krovinami.

Obr. č.7: Výsadba smrekov pichľavých pred vchodom do kaštieľa v roku 1935

Okrem hodnotnej drevinovej stromovej a krovinnej vegetácie sa tu nachádzali a nachádzajú nelesné trávovobylinné spoločenstvá. Najhodnotnejšie sa nachádzajú predovšetkým na lokalite A, ktoré sú charakteristické výskytom

aspektotvorných druhov rastlín ako žerucha lúčna (*Cardamine pratensis*) a iskerník prudký (*Ranunculus acer*).

Samostatný hodnotný prvok predstavoval niekdajší rybník, ktorý je prakticky zaniknutý.

V. VÝSLEDKY A HODNOTENIE

A. Park Mieru

A 1. Kapacita záujmového územia

V parku bolo zistených 281 exemplárov drevín, z toho je 107 exemplárov ihličnatých drevín a 174 exemplárov listnatých drevín. V parku boli zistené 3 kusy krov, všetky tri boli listnáče.

Aj keď v parku prevládajú listnaté dreviny, najpočetnejším druhom je smrek obyčajný (*Picea abies*) so zastúpením 22,77 %, ktorý bol vysadený vo väčšom množstve predovšetkým v severovýchodnej časti Parku mieru po zasypaní bývalého kúpaliska. Okrem neho v parku rastie ešte 7 druhov ihličnanov, z ktorých po smreku podľa početnosti nasleduje borovica čierna (*Pinus nigra*) s 9,25 %. Po nej nasleduje smrekovec opadavý (*Larix decidua*) s 2,49 %, smrek pichľavý (*Picea pungens*) s 1,42 %. Smrek omorikový - omorika (*Picea omorica*) a borovica Banksova (*Pinus banksiana*) majú oba druhy zhodne po 0,71 %, a zostávajúce dva druhy borovica lesná – sosna (*Pinus sylvestris*) a duglaska tisolistá (*Pseudotsuga menziesii*) majú taktiež zhodne po 0,36 %.

Listnatých drevín je v parku celkom 18 druhov, z ktorých najpočetnejšou drevinou je agát biely (*Robinia pseudoacacia*) so zastúpením 14,94 %, potom nasleduje dub letný (*Quercus robur*) s 13,17 %, breza previsnutá (*Betula pendula*) s 8,90 % a pagaštan konský (*Aesculus hippocastanum*) s 6,76 % zastúpením.

Ďalšími listnatými drevinami v poradí sú hrab obyčajný (*Carpinus betulus*), ktorého zastúpenie je 4,62 %, javor poľný - babyka (*Acer campestre*) so zastúpením 4,27 % a lipa malolistá (*Tilia cordata*) s 3,56 %.

Najmenej početnými druhmi sú jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*) s 1,07 %, vŕba rakytová - rakyta (*Salix caprea*) s 1,07 %, lieska obyčajná (*Corylus avellana*) s 0,71 %, topoľ osikový - osika (*Populus tremula*) s 0,71 %, hruška planá (*Pyrus pyraeaster*) rovnako s 0,71 % a zostávajúce štyri dreviny čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*), jablň planá (*Malus sylvestris*), dub červený (*Quercus rubra*) a baza čierna (*Sambucus racemosa*) majú všetky zastúpenie po 0,35 %.

Tab. 1 Prehľad drevín a ich zastúpenia v Parku Mieru v roku 2011.

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet exemplárov	Zastúpenie (v %)
Ihličnaté				
1.	<i>Larix decidua</i>	Smrekovec opadavý	7	2,49
2.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	64	22,77
3.	<i>Picea omorica</i>	Smrek omorikový (omorika)	2	0,71
4.	<i>Picea pungens</i>	Smrek pichľavý	4	1,42
5.	<i>Pinus banksiana</i>	Borovica Banksova	2	0,71
6.	<i>Pinus nigra</i>	Borovica čierna	26	9,25
7.	<i>Pinus sylvestris</i>	Borovica lesná (sosna)	1	0,36
8.	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Duglaska tisolistá	1	0,36
Spolu - ihličnaté dreviny			107	38,07
Listnaté				
9.	<i>Acer campestre</i>	Javor poľný (babyka)	12	4,27
10.	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Pagaštan konský	19	6,76
11.	<i>Betula pendula</i>	Breza previsnutá	25	8,90
12.	<i>Carpinus betulus</i>	Hrab obyčajný	13	4,62
13.	<i>Cerasus avium</i>	Čerešňa vtáčia	1	0,36
14.	<i>Corylus avellana</i>	Lieska obyčajná	2	0,71
15.	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jaseň štíhly	3	1,07
16.	<i>Malus sylvestris</i>	Jabloň planá	1	0,36
17.	<i>Loranthus europaeus</i>	imelovec európsky	-	-
18.	<i>Populus tremula</i>	Topoľ osikový (osika)	2	0,71
19.	<i>Pyrus pyraster</i>	Hruška planá	2	0,71
20.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	37	13,17
21.	<i>Quercus rubra</i>	Dub červený	1	0,36
22.	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Agát biely	42	14,94
23.	<i>Salix caprea</i>	Víba rakytová (rakyta)	3	1,07
24.	<i>Sambucus nigra</i>	Baza čierna	1	0,36
25.	<i>Tilia cordata</i>	Lipa malolistá	10	3,56
26.	<i>Viscum album</i>	Imelo biele	-	-
Spolu Listnaté dreviny			174	61,93
Spolu – všetky dreviny			281	100,00

Počet exemplárov a zastúpenie uvádzané iba pri solitérnych drevinách, pri parazitoch nie.

A 2. Zoznam a popis drevín

Ihličnaté dreviny

LARIX – SMREKOVEC (*Pinaceae*)

Larix decidua MILL. – Smrekovec opadavý

Domáca drevina. V parku sa nachádza 7 exemplárov pričom najväčší má priemer kmeňa v prsnej výške tzn. 1,3 m nad úrovňou terénu 64 cm (strom č. A279 v blízkosti miestneho pohostinstva).

PICEA – SMREK (*Pinaceae*)

Picea abies (L.) KARST. – Smrek obyčajný

Najpočetnejšia drevina. Zo 64 exemplárov najväčší má priemer kmeňa 69 cm (strom č. A56). Ako bolo spomenuté vyššie, tento druh bol vysadený vo väčšom množstve predovšetkým v severovýchodnej časti Parku mieru po zasypaní bývalého kúpaliska. V súčasnosti je táto výsadba prehustená, čo sa prejavuje i na zdravotnom stave smreka. Preto je potrebné zrezať niekoľko jedincov. Autochtónny druh.

Picea omorica (Pančić) Purk. – Smrek omorikový (omorika)

V parku sa nachádzajú 2 relatívne mladé jedince, pričom ten hrubší mal priemer kmeňa 11 cm (strom č. A234). Tento druh pochádza z vápencových pohorí Balkánu (povodie Driny).

Picea pungens ENGELM.– Smrek pichľavý

Rastú tu celkom 4 stromy tohto druhu, z ktorých najhrubší má priemer kmeňa 45 cm (strom č. A53). Alochtónny druh pôvodom zo Severnej Ameriky.

PINUS – BOROVIKA (*Pinaceae*)

Pinus banksiana Lamb. – Borovica Banksova

Tento druh pôvodom zo Severnej Ameriky je v parku zastúpený dvoma relatívne mladými jedincami, pričom hrubší z nich má priemer kmeňa 17 cm (strom č. A165).

Pinus nigra Arn. – Borovica čierna

Táto cudzokrajná drevina pochádza z južnej Európy. Stromy prislúchajúce k tomuto druhu patria k najkrajším a najdominantnejším drevinám Parku mieru. Rastie tu celkom 26 stromov, z ktorých najhrubší má priemer kmeňa 86 cm v prsnej výške (strom č. A36).

Pinus sylvestris L. – Borovica lesná (sosna)

Aj keď je to naša domáca drevina, rastie tu iba jeden mladší strom (č. A223), ktorého priemer kmeňa je 12 cm v prsnej výške.

PSEUDOTSUGA – DUGLASKA (*Pinaceae*)

Pseudotsuga menziesii (MIRBEL)FRANCO – Duglaska tisolistá

V parku sa nachádza 1 exemplár s priemerom kmeňa 17 cm (strom č. A125).
Drevina pôvodom zo Severnej Ameriky.

Listnaté dreviny

ACER – JAVOR (*Aceraceae*)

Acer campestre L. – Javor poľný

Z 12 exemplárov tejto domácej dreviny najväčší má priemer kmeňa 61 cm (strom č. A55).

AESCULUS – PAGAŠTAN (*Hippocastanaceae*)

Aesculus hippocastanum L. – Pagaštan konský

Táto bežne pestovaná cudzokrajná drevina pôvodom z Balkánu je dôležitým kompozičným prvkom pôvodného historického parku. Jedna z bývalých alejí, ktorej časť zasahuje i do juhozápadnej časti súčasného Parku mieru, bola budovaná touto drevinou. I napriek tomu, že časť stromov tohto stromoradia už odumrela, v parku rastie ešte 19 stromov tohto druhu z pôvodnej výsadby historického parku. Že tieto stromy patria k najstaršej výsadbe svedčí i fakt, že najväčší z nich má priemer kmeňa 125 cm (strom č. A29 s obvodom kmeňa 392 cm) a patrí k najhrubším stromom Parku mieru. O tom, že sú to úctyhodné rozmery, svedčí i fakt, že zo všetkých 63 pagaštanov konských, ktoré sú na Slovensku vyhlásené za chránené stromy, iba dva majú väčší obvod, ako tento strom. Preto je potrebné zvážiť jeho ochranu.

BETULA – BREZA (*Betulaceae*)

Betula pendula Roth. – Breza previsnutá

Vzhľadom na to, že tento domáci druh patrí medzi tzv. krátkoveké dreviny, stromy, ktoré rastú v Parku mieru v súčasnosti, nemožno považovať za jedince z pôvodnej výsadby historického parku. Ale keďže breza patrí k najkrajším drevinám, takmer s určitosťou možno povedať, že tento druh bol taktiež súčasťou pôvodnej výsadby historického parku. V súčasnosti v Parku mieru rastie 25 kusov brezy a teda patrí k tým početnejším druhom, ale v porovnaní s vekom najstarších stromov parku, sú to relatívne mladé stromy. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 62 cm (strom č. A103).

CARPINUS – HRAB (*Corylaceae*)

Carpinus betulus L. – Hrab obyčajný

Domáci druh. Podobne ako u pagaštana konského, hrabom bolo taktiež budované jedno stromoradie pôvodného historického parku a preto táto drevina taktiež patrí k dôležitým kompozičným prvkom pôvodnej výsadby. Nachádza sa však aj mimo, v súčasnosti už len torza tohto stromoradia. Celkom je tu 13 stromov tohto druhu, pričom najhrubší z nich má priemer kmeňa v prsnej výške 86 cm (strom č. A76), ktorý však kvôli hnilobe navrhujeme na výrub. Vzhľadom na to, že pre túto drevinu je charakteristický relatívne nízky priemerný ročný hrúbkový prírastok, možno povedať, že tieto stromy patria ku najstarším drevinám Parku mieru.

CERASUS – ČEREŠŇA (*Rosaceae*)

Cerasus avium (L.) Moench – Čerešňa vtáčia

V Parku mieru rastie iba jeden mladý dvoják tejto domácej dreviny (strom č. A164), rozvetvujúci sa nízko nad zemou. Hrúbka oboch kostrových konárov tohto dvojáka je iba 7 cm.

CORYLUS – LIESKA (*Corylaceae*)

Corylus avellana L. – Lieska obyčajná

Domáci druh. V Parku mieru rastú dva kríky tejto dreviny, obidva z náletu.

FRAXINUS – JASEŇ (*Oleaceae*)

Fraxinus excelsior L. – Jaseň štíhly

V Parku mieru sa z pôvodnej výsadby táto autochtónna drevina nezachovala. Pravdepodobne v tejto časti historického parku nebola. Sú tu prítomné len tri mladé stromčeky z nedávnej výsadby, pričom najhrubší z nich má priemer kmienka iba 3 cm (strom č. A59).

MALUS – JABLOŇ (*Rosaceae*)

Malus sylvestris Mill. – Jabloň planá

V minulosti pred založením resp. rozšírením pôvodného historického parku veľká časť plochy súčasného Parku mieru slúžila ako ovocný sad. Vzhľadom na hrúbku kmeňa (58 cm) jedinej jablone (strom č. A203) rastúcej v Parku mieru v súčasnosti a jej odhadovaný vek možno predpokladať, že je to pozostatok pôvodného ovocného sadu.

LORANTHUS – IMELOVEC (*Loranthaceae*)

Loranthus europaeus Jacq. – Imelovec európsky

Táto na Slovensku pôvodná drevina je uvedená v zozname druhov len pre úplnosť. Netvorí samostatný kompozičný prvok parku. V parku rastie iba ako poloparazit v korunách niektorých dubov letných (*Quercus robur*), predovšetkým

v skupine stromov pri reštaurácii v juhovýchodnom rohu parku (stromy č. A270, A275, A276). Je to skôr neželaný element, ale zároveň prirodzený sprievodca duba letného v teplejších oblastiach, v akej leží i Snina. Pri premnožení môže ohroziť zdravotný stav napadnutých stromov a spôsobiť ich odumretie. Preto v budúcnosti treba tento druh monitorovať.

POPULUS – TOPOĽ (*Salicaceae*)

Populus tremula L. – Topoľ osikový (osika)

V Parku mieru rastú len dva jedince tohto domáceho druhu. Jeden starší strom a jeden mladý stromček. Ten starší strom (č. A101) má priemer kmeňa 43 cm. Keďže je to rýchlo rastúca drevina, možno s určitosťou povedať, že tento strom nebol súčasťou pôvodnej výsadby historického parku.

PYRUS – HRUŠKA (*Rosaceae*)

Pyrus pyraister (L.) Burgsd. – Hruška planá

V parku rastie jeden starší strom (č. A238) s priemerom kmeňa 62 cm a jeden mladší strom tejto ovocnej dreviny. Ten starší môže byť pozostatkom pôvodného ovocného sadu spomínaného vyššie pri jabloni.

QUERCUS – DUB (*Fagaceae*)

Quercus robur L. – Dub letný

Tento na Slovensku pôvodný druh patrí k najdominantnejším drevinám parku. Z 37 exemplárov najväčší má priemer kmeňa 129 cm (strom č. A208), čo je najhrubší strom Parku mieru.

Quercus rubra L. – Dub červený

Pôvodom zo Severnej Ameriky. V Parku mieru rastie iba jeden relatívne mladý strom (č. A155), ktorého priemer kmeňa je iba 15 cm.

ROBINIA – AGÁT (*Fabaceae*)

Robinia pseudoacacia L. – Agát biely

Druh pochádzajúci zo Severnej Ameriky na Slovensku zdomácnený. Po celom Parku mieru je rozmiestnených celkom 42 exemplárov tohto druhu s nie najlepším zdravotným stavom. Je tu najpočetnejším listnáčom. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 78 cm (strom č. A151).

SALIX – VRBA (*Salicaceae*)

Salix caprea L. – Vřba rakytová (rakyta)

Tento domáci druh je v Parku mieru zastúpený iba troma mladými jedincami z náletu. Najhrubší z nich má priemer kmeňa iba 7 cm (strom č. A90). Kompozične nie sú tieto stromy veľmi hodnotné.

SAMBUCUS – BAZA (*Caprifoliaceae*)

Sambucus nigra L. – Baza čierna

V Parku mieru rastie iba jeden ker (č. A13) tejto domácej dreviny z náletu.

TILIA – LIPA (*Tiliaceae*)

Tilia cordata MILL. – Lipa malolistá

Z 10 exemplárov tejto autochtónnej dreviny najväčší má priemer kmeňa 71 cm (strom č. A41). Táto drevina patrí k významným kompozičným prvkom parku.

VISCUM – IMELO (*Loranthaceae*)

Viscum album L. – Imelo biele

Táto na Slovensku pôvodná drevina je uvedená v zozname druhov len pre úplnosť. Rovnako ako imelovec, rastie iba ako poloparazit v korunách niektorých drevín a preto netvorí samostatný kompozičný prvok. V Parku mieru zaznamenaný iba poddruh imelo biele pravé (*Viscum album ssp. album*) a to v korunách dvoch agátov bielych (*Robinia pseudoacacia*). Sú to stromy číslo A149 a A151. Je to skôr neželaný element. Pri premnožení môže ohroziť zdravotný stav napadnutých stromov a spôsobiť ich odumretie. Preto v budúcnosti treba tento druh monitorovať.

A 3. Dreviny podľa sadovníckej hodnoty

K najhodnotnejším drevinám (kategória 5) v parku s 53 %-ným zastúpením (149 stromov) patrí až 17 druhov. Najvýznamnejšími sú dub letný, pagaštan konský, borovica čierna a hrab obyčajný. Sú to dominantné stromy parku s typickým habitom. K veľmi hodnotným drevinám (kategória 4) s 20 %-ným zastúpením (57 stromov) patrí 14 druhov. Najpočetnejšími druhmi v tejto kategórii sú smrek obyčajný a agát biely. Sú to relatívne zdravé dreviny s nižším vzrastom resp. netypickým habitom. Časť stromov (41 kusov) patrí k drevinám priemernej hodnoty (kategória 3) – 15 %. Dreviny podpriemernej hodnoty (kategória 2) tvoria 6 % (17 stromov), a k nevyhovujúcim drevinám patria 4 % (12 stromov), predovšetkým agáty a smrek. 5 drevín nebolo hodnotených, čo predstavuje 2 %. Sú to kry alebo mladé stromčeky nedávnej výsadby.

Zastúpenie drevín podľa sadovníckej hodnoty uvádza nasledujúci graf:

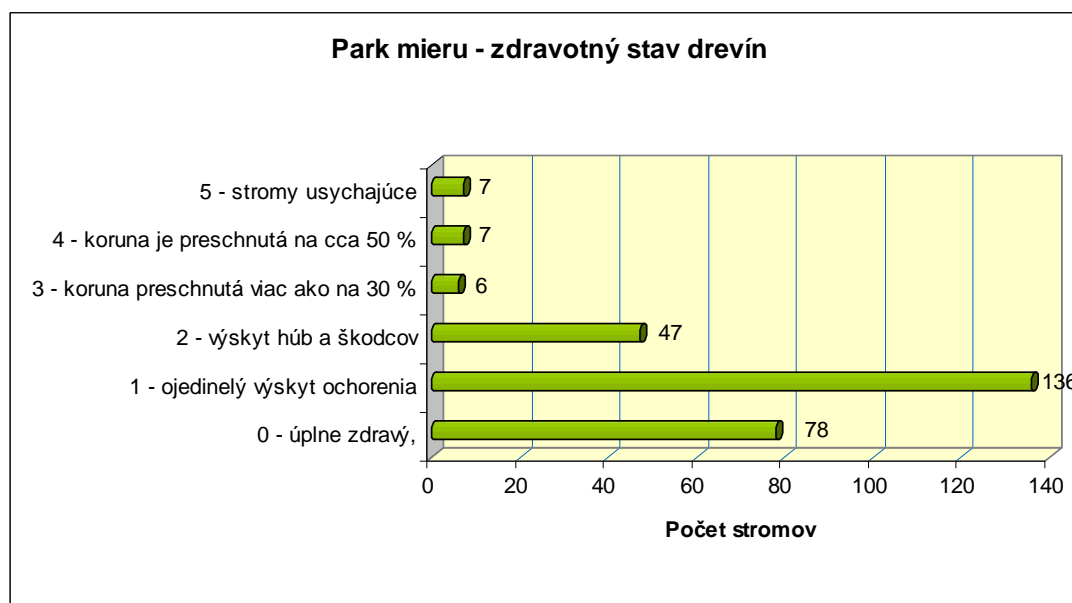

A 4. Zdravotný stav drevín

V parku je relatívne vysoké zastúpenie úplne zdravých drevín (78 ks – 27,8 %). Najvyššie zastúpenie majú stromy s ojedinelým výskytom pôvodcov ochorení alebo s drobným mechanickým poškodením (136 ks – 48,4 %). Na 47 stromoch (16,7 %) je prítomný výskyt húb a škodcov spôsobujúcich čiastočné presychanie koruny stromov, alebo sú na kmeni dutiny malých rozmerov, pričom stabilita stromu nie je narušená. Zo všetkých stromov 6 kusov (2,1 %) má buď

korunu preschnutú na viac 30 % alebo na kmeni sú stredne veľké dutiny. 7 stromov (2,5 %) má korunu preschnutú na cca 50 % resp. na kmeni prípadne na hlavných kostrových konároch sú veľké dutiny, majú zníženú stabilitu stromov, resp. silné mechanické poškodenie, Nachádza sa tu aj 7 usychajúcich stromov resp. suchárov s výrazne narušenou stabilitou, čo predstavuje 2,5 %.

Zastúpenie drevín podľa zdravotného stavu uvádza nasledujúci graf:

Dendrologickým prieskumom bolo zistených 48 rôznych spôsobov poškodenia stromov. Najpočetnejším je výskyt suchých tenkých konárov v korune, čo je však prirodzený jav aj u úplne zdravých stromov. Ak odhliadneme od suchých tenkých konárov, výrazne dominujú poškodenia, ktoré spôsobil človek svojou činnosťou, alebo sú následkom po jeho činnosti. Pri tomto okruhu poškodení dominuje predovšetkým neopodstatnené vysoké vyvetvovanie kmeňa (27,76 % stromov), rana na kmeni (23,13 %), suchá hniloba (15,30 %), mokrá hniloba (3,56 %), ktoré okrem iných súvisia s ich poškodením pri kosení parku technikou.

V dôsledku zanedbanej odbornej starostlivosti o jednotlivé stromy dominujú poškodenia, ktoré sa prejavili na korunách stromov, ako napr. jednostranne zavetvené (13,88 %) a vidlicovité koruny (22,06 %).

Z biotických príčin sa najvýraznejšie prejavili poškodenia – suché a tenké konáre v korune stromov (54,80 %) a poškodenie kmeňov živočíšnymi škodcami (12,46 %).

I napriek týmto poškodeniam, vďaka vysokému podielu úplne zdravých stromov a stromov s ojedinelým výskytom poškodenia, tento park je príkladom veľmi dobrej dlhodobej starostlivosti zo strany miestnej samosprávy.

Tab. 2: Prehľad spôsobov poškodenia v Parku mieru

P. č.	Spôsob poškodenia	Počet ks	%
1.	Suché tenké konáre (1)	154	54,80
2.	Vysoko vyvetvený kmeň (63)	78	27,76
3.	Rana na kmeni (5b)	65	23,13
4.	Vidlicovitá koruna (62)	62	22,06
5.	Suchá hniloba (32)	45	16,01
6.	Nevyvážená koruna - jednostranne zavetvená koruna (20b)	40	14,23
7.	Živočíšni škodcovia (49)	36	12,81
8.	Defoliácia (88)	32	11,39
9.	Strom nemá dobré podmienky na rast a vývoj, rastie v podraсте (75)	26	9,25
10.	Úmyselné poškodenie človekom - odretá kôra na kmeni (43c)	24	8,54
11.	Rana na báze kmeňa (5c)	21	7,47
12.	Na báze kmeňa a na kmeňoch je mnoho výmladkov (77)	19	6,76
13.	Poškodené korene - zabetónované, alebo asfaltom zakryté korene (26e)	17	6,05
14.	Rana na konároch (5a)	16	5,69
15.	Dutina na báze kmeňa (14)	16	5,69
16.	Nevyvážená koruna - šikmo naklonený strom (20a)	15	5,34
17.	Úmyselné poškodenie človekom - kmene sú mechanicky poškodené (v kmeni sú klince, železá a pod.) (43k)	13	4,63
18.	Úmyselné poškodenie človekom - odrezaný vrcholec stromu (43l)	12	4,27
19.	Dutina na kmeni (12)	11	3,91
20.	Uzatvorená dutina (16)	11	3,91
21.	Odlomené konáre visia v korune stromov, ohrozujú bezpečnosť obyvateľov (22a)	10	3,56
22.	Mokrú hniloba (33)	10	3,56
23.	Zle založená koruna (65)	10	3,56
24.	Zdeformovaný kmeň (66)	10	3,56
25.	Iné hubové ochorenia na konároch a v korune (napr. sypavka) (30)	9	3,20
26.	Úmyselné poškodenie človekom - plot (vrastené profily), múry (43m)	9	3,20
27.	Úmyselné poškodenie človekom - poškodenie ohňom (43d)	8	2,85
28.	Úmyselné poškodenie človekom - nekvalitné ošetrovanie konárov (43g)	8	2,85
29.	Úmyselné poškodenie človekom - olamovanie konárov (43a)	6	2,14
30.	Suchár (91)	6	2,14
31.	Parazity (napr. imelo) (50)	5	1,78
32.	Rakovina (52)	5	1,78
33.	Dutina na konároch (11)	4	1,42
34.	Nevyvážená koruna - stromy vysadené v skupine, vnútorné zatienené konáre sú úplne suché (20c)	4	1,42

35.	Plodnice na kmeni (29)	4	1,42
36.	Klimatické trhliny (51)	4	1,42
37.	Zmladený vrcholec (87)	4	1,42
38.	Suché konštrukčné konáre (2)	3	1,07
39.	Znížená stabilita (21)	3	1,07
40.	Poškodené korene - výkop, priekopa, poškodenie stavebnými zemnými prácami (parkovisko) (26f)	3	1,07
41.	Úmyselné poškodenie človekom - orez konárov v blízkosti budov (43e)	3	1,07
42.	Úmyselné poškodenie človekom - záseky na kmeni (43b)	2	0,71
43.	Dutina na mieste rozkonárenia (13)	1	0,36
44.	Prasklina na mieste rozkonárenia (17)	1	0,36
45.	Úmyselné poškodenie človekom - poškodenie kmeňa pri kosení (43h)	1	0,36
46.	Metlovitý rast konárov v korune (64)	1	0,36
47.	Vrcholec - zlomený (76b)	1	0,36
48.	Koreňové výmladky (78)	1	0,36

A 5. Spoločenská hodnota drevín

Na základe dendrometrických veličín (obvod kmeňa vo výške 1,3 m nad úrovňou terénu, plošný priemet krov, výška krov) a druhu dreveniny bola vypočítaná spoločenská hodnota drevín v zmysle prílohy 33 až 35 vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

U drevín rastúcich v „Parku mieru“ boli uplatnené nasledovné zrážkové resp. prirážkové indexy:

0,1 podľa písmena a) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena odumretá),

0,4 podľa písmena b) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí nad 60 % - ťažké poškodenie),

0,6 podľa písmena c) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 25 do 60 % - stredné poškodenie),

0,8 podľa písmena d) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 11 do 25 % - slabé poškodenie),

0,9 podľa písmena e) prílohy č. 35 vyhlášky (krátkoveká drevena) pri breze, vŕbe, osike, ovocných drevinách a krovinách,

1,1 podľa písmena f) prílohy č. 35 vyhlášky (dlhoveká drevena) pri viacerých druhoch drevín (lipa, duby, ap.),

1,2 podľa písmena g) prílohy č. 35 vyhlášky ak je vek stromu vyšší ako 100 rokov,

1,5 podľa písmena j) prílohy č. 35 vyhlášky ak rastú v botanických a zoologických záhradách, arborétach, historických parkoch, v priestoroch kúpeľov a liečebných zariadení a ak nie sú vyhlásené za chránené územia.

Výpočet spoločenskej hodnoty vyrúbaných drevín je v prílohe č. 2, ktorou je tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v Parku mieru v Snine vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“.

Celková spoločenská hodnota drevín rastúcich v Parku mieru je

446 572,99 €,

slovom Štyristoštyridsaťšesťtisíc päťstosedemdesiatdva Eur deväťdesiatdeväť centov.

B. AREÁL NEMOCNICE SNINA

B.1 Kapacita záujmového územia

V areáli nemocnice bolo zistených 399 exemplárov drevín, z toho je 189 exemplárov ihličnatých drevín a 210 exemplárov listnatých drevín. Je tu veľké zastúpenie krov. Ich celkový počet je 121 kusov, z toho je 73 kusov ihličnatých drevín a 48 kusov listnatých drevín.

Zistených bolo 26 druhov ihličnatých drevín. Najpočetnejším druhom je smrek obyčajný (*Picea abies*), ktorého zastúpenie je 10,78 %. Po ňom nasleduje tis prostredný (*Taxus × media*) so 6,27 %-ným zastúpením a tuja západná (*Thuja occidentalis*) s 5,51 %-ným zastúpením. Významný podiel na zastúpení majú ešte smrek pichľavý (*Picea pungens*), ktorého podiel je 4,51 %, jedľa Nordmannova (*Abies nordmanniana*) s podielom 3,76 % a borievka čínska (*Juniperus chinensis*) s 2,76 %-ami. Ostatné dreviny majú zastúpenie od jedného do šiestich exemplárov.

Zistených bolo 40 druhov listnatých drevín. Najpočetnejším druhom je javor mliečny (*Acer platanoides*), ktorý je zastúpený so 6,52 %-ami, potom nasleduje lipa malolistá (*Tilia cordata*) so 6,27 %-ným zastúpením. Za nimi sú agát biely (*Robinia pseudoacacia*), ktorého podiel je 4,51 %, hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) s podielom 4,26 %, dub letný (*Quercus robur*) so zastúpením 3,51 %. Ostatné listnáče sú zastúpené maximálne desiatimi kusmi.

Tab. 3: Prehľad stromov a ich zastúpenie v Areáli Nemocnice Snina

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet exemplárov	Zastúpenie (v %)
Ihličnaté				
1.	<i>Abies grandis</i>	Jedľa obrovská	4	1,00
2.	<i>Abies nordmanniana</i>	Jedľa Nordmannova	15	3,76
3.	<i>Chamaecyparis lawsoniana</i>	Cyprušteľ Lawsonov	2	0,50
4.	<i>Chamaecyparis nootkatensis</i>	Cyprušteľ nutkanský	1	0,25
5.	<i>Chamaecyparis obtusa</i>	Cyprušteľ tupolistý	3	0,75
6.	<i>Chamaecyparis pisifera</i>	Cyprušteľ hrachonosný	3	0,75
7.	<i>Juniperus communis</i>	Borievka obyčajná	3	0,75
8.	<i>Juniperus horizontalis</i>	Borievka rozprestretá	1	0,25
9.	<i>Juniperus chinensis</i>	Borievka čínska	11	2,76
10.	<i>Juniperus procumbens</i>	Borievka poliehavá	1	0,25
11.	<i>Juniperus squamata</i>	Borievka šupinatá	5	1,25
12.	<i>Larix decidua</i>	Smrekovec opadavý	1	0,25
13.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	43	10,78
14.	<i>Picea glauca</i>	Smrek biely	1	0,25
15.	<i>Picea pungens</i>	Smrek pichľavý	18	4,51
16.	<i>Pinus mugo</i>	Borovica horská - kosodrevina	4	1,00
17.	<i>Pinus nigra</i>	Borovica čierna	3	0,75
18.	<i>Pinus strobus</i>	Borovica hladká (wejmutovka)	2	0,50
19.	<i>Pinus sylvestris</i>	Borovica lesná (sosna)	4	1,00
20.	<i>Platycladus orientalis</i>	Tujovec východný	6	1,51
21.	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Duglaska tisolistá	6	1,51
22.	<i>Taxus baccata</i>	Tis obyčajný	2	0,50
23.	<i>Taxus × media</i>	Tis prostredný	25	6,27
24.	<i>Thuja occidentalis</i>	Tuja západná	22	5,51
25.	<i>Thuja plicata</i>	Tuja riasnatá	1	0,25
26.	<i>Tsuga canadensis</i>	Jedľovec kanadský (tsuga)	2	0,50
Spolu - ihličnaté dreviny			189	47,36
Listnaté				
27.	<i>Acer campestre</i>	Javor poľný (babyka)	8	2,01
28.	<i>Acer platanoides</i>	Javor mliečny	26	6,52
29.	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Javor horský (klen)	4	1,00
30.	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Pagaštan konský	5	1,25
31.	<i>Berberis thunbergii</i>	Dráč Thunbergov	1	0,25
32.	<i>Berberis vulgaris</i>	Dráč obyčajný	1	0,25

33.	<i>Betula pendula</i>	Breza previsnutá	8	2,01
34.	<i>Buxus sempervirens</i>	Krušpán vždyzelený	10	2,51
35.	<i>Calluna vulgaris</i>	Vres obyčajný	1	0,25
36.	<i>Carpinus betulus</i>	Hrab obyčajný	17	4,26
37.	<i>Cerasus avium</i>	Čerešňa vtáčia	1	0,25
38.	<i>Deutzia scabra</i>	Trojpek drsný	1	0,25
39.	<i>Erica carnea</i>	Vresovec mäsový	1	0,25
40.	<i>Euonymus fortunei</i>	Bršlen Fortuneov	1	0,25
41.	<i>Euonymus japonicus</i>	Bršlen japonský	1	0,25
42.	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jaseň štíhly	8	2,01
43.	<i>Hibiscus syriacus</i>	Ibištek sýrsky	7	1,75
44.	<i>Juglans nigra</i>	Orech čierny	1	0,25
45.	<i>Juglans regia</i>	Orech kráľovský	1	0,25
46.	<i>Malus domestica</i>	Jabľoň domáca	1	0,25
47.	<i>Negundo aceroides</i>	Javorovec jaseňolistý	1	0,25
48.	<i>Pentaphylloides fruticosa</i>	Nátržníkovec krovitý	1	0,25
49.	<i>Prunus domestica</i>	Slivka domáca	1	0,25
50.	<i>Quercus petraea</i>	Dub zimný	2	0,50
51.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	14	3,51
52.	<i>Quercus rubra</i>	Dub červený	6	1,51
53.	<i>Rhododendron forrestii</i>	Rhododendron Forrestov	2	0,50
54.	<i>Rhododendron × hybrida</i>	Rhododendron hybridný	8	2,01
55.	<i>Rhododendron luteum</i>	Rhododendron žltý	1	0,25
56.	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Agát biely	18	4,51
57.	<i>Rosa × centifolia</i>	Ruža stolistá (čajová ruža)	6	1,51
58.	<i>Rosa × kordesii</i>	Ruža Kordesova (sadová ruža)	2	0,50
59.	<i>Rosa × polyantha</i>	Ruža mnohokvetá (polyantka)	1	0,25
60.	<i>Salix caprea</i>	Vrba rakytová (rakyta)	1	0,25
61.	<i>Sambucus nigra</i>	Baza čierna	2	0,50
62.	<i>Sorbus aucuparia</i>	Jarabina vtáčia	4	1,00
63.	<i>Swida sanguinea</i>	Svíb krvavý	1	0,25
64.	<i>Syringa vulgaris</i>	Orgován obyčajný	3	0,75
65.	<i>Tilia cordata</i>	Lipa malolistá	25	6,27
66.	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa veľkolistá	7	1,75
Spolu listnaté dreviny			210	52,64
Spolu – všetky dreviny			399	100,00

B.2 Zoznam a popis drevín

Ihličnaté dreviny

ABIES – JEDĽA (*Pinaceae*)

Abies grandis (Dougl. ex D. Don) Lindl. – Jedľa obrovská

Cudzokrajná drevina pôvodom zo západnej časti Severnej Ameriky. V areáli sa nachádzajú 4 exempláre pričom najväčší má priemer kmeňa v prsnej výške tzn. 1,3 m nad úrovňou terénu 41 cm (strom č. B63).

Abies nordmanniana (Stev.) Spach – Jedľa Nordmannova

Táto cudzokrajná drevina pochádza z pohoria Kaukaz. V areáli nemocnice rastie celkom 15 stromov. Maximálny priemer kmeňa u tejto dreviny je 52 cm a bol nameraný u dvoch stromov (stromy č. B53 a B68).

CHAMAECYPARIS – CYPRUŠTEK (*Cupressaceae*)

Chamaecyparis lawsoniana (A. Murray) Parl. – Cyprušteč Lawsonov

Alochtónna drevina zo západnej časti Severnej Ameriky. V areáli rastú iba dva viackmenné stromy (dvoják a štvorák) neďaleko bočnej steny administratívnej budovy nemocnice. Najhrubší kmienok je u stromu č. B162 (dvoják) a má priemer 22 cm.

Chamaecyparis nootkatensis (D. Don) Spach – Cyprušteč nutkanský

Nepôvodná drevina taktiež zo západnej časti Severnej Ameriky. V areáli rastie iba jeden strom v blízkosti vchodu do nemocničnej kaplnky. Jeho priemer kmeňa je 20 cm.

Chamaecyparis obtusa (Siebold et Zucc.) Siebold et Zucc. – Cyprušteč tupolistý

Táto cudzokrajná drevina pochádza z Japonska a Taiwanu. V areáli sú iba tri mladé kríky v novej výsadbe pred novopostavenou budovou MUDr. Homzu. Dva z nich (kríky č. B20 a B24) patria ku kultivaru 'Nana Lutea' a jeden ku kultivaru 'Nana Gracilis' (krík č. B26).

Chamaecyparis pisifera (Siebold et Zucc.) Siebold et Zucc. – Cyprušteč hrachonosný

Drevina taktiež pôvodom z Japonska. V areáli sú iba tri mladé kríky rovnako ako u predošlého druhu v novej výsadbe pred novopostavenou budovou MUDr. Homzu. Dva z nich (kríky č. B14 a B30) patria ku kultivaru 'Filifera Aurea Nana' a jeden ku kultivaru 'Filifera Nana' (krík č. B16).

JUNIPERUS – BORIEVKA (*Cupressaceae*)

Juniperus communis L. – Borievka obyčajná

Domáca drevina. V areáli sa nachádzajú 3 kríky. Všetky 3 sú novovysadené. Jeden krík (č. B144) – kultivar 'Compressa' (?) sa nachádza pred vchodom do východného traktu nemocnice v mieste, kde v minulosti bola fontána, zostávajúce dva malé kríčky (č. B394 a B397) bližšie neurčeného kultivaru sú v novej výsadbe pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Juniperus horizontalis Moench – Borievka rozprestretá

Táto cudzokrajná borievka je pôvodom zo Severnej Ameriky. V areáli rastie iba jeden mladý kríček (č. B373) – kultivar 'Prostrata' v novej výsadbe pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Juniperus chinensis L. – Borievka čínska

Ako už napovedá názov, tento druh pochádza z východnej Ázie. Je to najčastejšie pestovaný druh borievky. V areáli rastie celkom 11 kusov. Sú tu jednak staršie jedince kultivaru 'Pfitzeriana', pravdepodobne z výsadby po výstavbe nemocnice, a jednak mladé kríčky pravdepodobne kultivaru 'Mountbatten' (5 kusov) a kultivaru 'Plumosa Aurea' (1 kus). Všetkých 6 mladých kríčkov bolo vysadených pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Juniperus procumbens (Siebold ex Endl.) Miq. – Borievka poliehavá

Druh pochádza z Japonska. V areáli sme zaevidovali iba 1 kus (krík č. B140) kultivaru 'Nana'. Tento mladý krík je v novej výsadbe pred vchodom do východného traktu nemocnice v mieste, kde v minulosti bola fontána.

Juniperus squamata Buch.- Ham. ex Lamb. – Borievka šupinatá

Cudzokrajná drevina pôvodom z Číny a Taiwanu. V areáli rastie 5 kusov. Všetko sú to mladé kríčky a sú zastúpené vo všetkých troch skupinách novej výsadby. Prvá skupina je pred novopostavenou budovou MUDr. Homzu, druhá v mieste bývalej fontány pred vchodom do východného traktu nemocnice a tretia skupina je pred bufetom južne od budovy novej polikliniky. Všetkých 5 kríčkov sú to pravdepodobne kultivary 'Blue Star'.

LARIX – SMREKOVEC (*Pinaceae*)

Larix decidua MILL. – Smrekovec opadavý

Domáca drevina. Nachádza sa tu iba jeden veľmi mladý strom (č. B31) – kultivar 'Pendula', nedávno vysadený pred novopostavenou budovou MUDr. Homzu.

PICEA – SMREK (*Pinaceae*)

Picea abies (L.) KARST. – Smrek obyčajný

Najpočetnejšia drevina areálu. Zo 43 exemplárov najväčší má priemer kmeňa 58 cm (strom č. B208). Aj keď je to najviac zastúpená drevina, pravdepodobne nebola súčasťou drevinovej skladby pôvodného historického parku. Tento druh tu bol vysadený vo väčšom množstve predovšetkým v rámci sadovníckych úprav po výstavbe nemocnice a je rozmiestnený po celom areáli. Autochtónny druh.

Picea glauca (Moench) Voss – Smrek biely

Drevina pochádza zo Severnej Ameriky. V areáli bol zaevidovaný iba jeden mladý exemplár (č. B22) – kultivar 'Conica' s typickým krovitým vzrastom v tvare kužeľa. Bol umiestnený v strede novej výsadby pred budovou MUDr. Homzu. Drevina však následkom šoku z presadenia uhynula. Je potrebné ho vyrúbať. Prípadné znovuvysadenie na tom istom mieste treba zvážiť v súvislosti so vzrastom tu vysadených drevín v staršom veku.

Picea pungens ENGELM. – Smrek pichľavý

Alochtónny druh pôvodom zo Severnej Ameriky. V areáli patrí medzi hojnejšie zastúpené ihličnany. Rastie tu celkom 17 stromov tohto druhu roztrúsených po celom areáli, z ktorých najhrubší má priemer kmeňa 55 cm (strom č. B318). Okrem nich je treba spomenúť jeden mladý smrek (č. B29), ktorý je súčasťou novej výsadby pred budovou MUDr. Homzu. Je to pravdepodobne kultivar 'Glauca Procumbens', ktorý má zakrpatený - krovitý vzrast nepravidelného tvaru.

PINUS – BOROVIKA (*Pinaceae*)

Pinus mugo Turra – Borovica horská (kosodrevina)

Na Slovensku pôvodná drevina z vysokých pohorí. V areáli boli zistené 4 mladé kríky. Dva sú súčasťou novej výsadby pred budovou MUDr. Homzu a dva sú vysadené v mieste bývalej fontány pred vchodom do východného traktu nemocnice.

Pinus nigra Arn. – Borovica čierna

Táto cudzokrajná drevina pochádza z južnej Európy. Z tohto druhu sa na rozdiel od Parku mieru v areáli nemocnice nezachoval ani jeden starší strom pôvodnej výsadby. Sú tu iba tri mladé stromčeky z nedávnej výsadby s hrúbkou kmeňa do 3 cm s nie najlepším zdravotným stavom.

Pinus strobus L. – Borovica hladká (vejmutovka)

Cudzokrajná drevina pôvodom z východnej časti Severnej Ameriky. V areáli zaznamenané dva stromy z výsadby v rámci sadovníckych úprav po výstavbe nemocnice rastúce v blízkosti novej kotolne. Hrubsí z nich (strom B342) má priemer kmeňa 52 cm.

Pinus sylvestris L. – Borovica lesná (sosna)

Z tejto domácej dreviny v areáli rastú iba 4 kusy, z ktorých najhrubsí strom (č. B345) má priemer kmeňa 42 cm v prsnej výške.

PLATYCLADUS – TUJOVEC (*Cupressaceae*)

Platycladus orientalis (L.) Franco – Tujovec východný

Často pestovaná cudzokrajná drevina pôvodom z východnej Ázie. V areáli zaznamenaných celkom 6 kusov tohto druhu. Všetky sú to mladé kríčky z novej výsadby pred bufetom južne od budovy novej polikliniky. Tri z nich sú kultivar 'Pyramidalis Aurea' a tri kultivar 'Pyramidalis'.

PSEUDOTSUGA – DUGLASKA (*Pinaceae*)

Pseudotsuga menziesii (Mirb.) Franco – Duglaska tisolistá

Drevina pochádzajúca zo západnej časti Severnej Ameriky. Často pestovaná. V areáli rastie 6 kusov tohto druhu. Najhrubsí z nich (strom B44) má priemer kmeňa 47 cm. Je tu zastúpená aj zelená aj sivá varieta.

TAXUS – TIS (*Taxaceae*)

Taxus baccata L. – Tis obyčajný

Autochtónna drevina. Často pestovaná. V areáli zaznamenané iba 2 kusy tohto druhu. Oba sú mladé kríčky v novej výsadbe na mieste bývalej fontány pred vchodom do východného traktu nemocnice.

Taxus × media L. – Tis prostredný

Je to kríženec medzi *Taxus baccata* 'Fastigiata' a výcodoázijským *Taxus cuspidata*. Často pestovaná drevina. V areáli jedna z najpočetnejších drevín. Po celom areáli je roztrúsených 25 krov. Väčšina z nich je znehodnotených neodborným resp. necitlivým orezávaním.

THUJA – TUJA (*Cupressaceae*)

Thuja occidentalis L. – Tuja západná

Alochtónna drevina pochádzajúca z východnej časti Severnej Ameriky. Často pestovaná. V areáli patrí tento druh k tým najpočetnejším drevinám. Zaznamenaných je tu 22 kusov tohto druhu. Stromovitého i krovitého vzrastu. Sú tu jednak jedince

staršieho vzrastu z výsadby v rámci sadovníckych úprav po výstavbe nemocnice a jednak mladé, nedávno vysadené jedince (pred novou budovou MUDr. Homzu). Najhrubší strom (č. B184) má priemer kmeňa 27 cm. Je tu viacero kultivarov. Z nich boli identifikované 'Globosa' a 'Little Champion'.

Thuja plicata D. Don ex Lamb. – Tuja riasnatá

Drevina pôvodom zo západnej časti Severnej Ameriky. Často pestovaná. V areáli bola zaznamenaná iba 1 drevina tohto druhu. Tento strom - dvoják (č. B287) má priemery kmienkov 21 cm a 26 cm.

TSUGA – JEDĽOVEC (Pinaceae)

Tsuga canadensis (L.) Carrière – Jedľovec kanadský

Táto cudzokrajná drevina pochádza z východnej časti Severnej Ameriky. V areáli rastú iba 2 stromy tohto druhu vedľa točne pred východným traktom nemocnice. Hrubší z nich (č. B145) má priemer kmeňa 38 cm.

Listnaté dreviny

ACER – JAVOR (Aceraceae)

Acer campestre L. – Javor poľný (babyka)

Z 8 exemplárov tejto domácej dreviny najväčší má priemer kmeňa 77 cm (strom č. B193). Vzhľadom na to, že je to pomaly rastúca drevina, je predpoklad, že najhrubšie jedince sú pozostatkom drevinovej zložky pôvodného historického parku. Tie najmladšie sú buď z náletu alebo z výmladkov.

Acer platanoides L. – Javor mliečny

Táto domáca drevina je najviac zastúpeným listnáčom v areáli nemocnice. Celkom tu bolo narátaných 26 stromov. Jednak typická forma a jednak kultivar 'Globosum', ktorý je nižšieho vzrastu s menšou korunou v tvare gule. Najhrubší strom prislúchajúci k tomuto druhu má priemer kmeňa 59 cm (strom č. B40). Najmladšie stromy sú z náletu.

Acer pseudoplatanus L. – Javor horský (klen)

Aj keď je táto domáca drevina vo voľnej prírode hojnejšia, ako predchádzajúci druh javora, v areáli nemocnice je menej zastúpený. Rastú tu len 4 stromy, pričom jeden je mladý stromček z náletu. Najhrubší priemer kmeňa 44 cm má strom č. B48.

AESCULUS – PAGAŠTAN (*Hippocastanaceae*)

Aesculus hippocastanum L. – Pagaštan konský

Táto bežne pestovaná cudzokrajná drevina pôvodom z Balkánu je dôležitým kompozičným prvkom pôvodného historického parku. Torzo jednej z bývalých alejí spomenutej vyššie pri tomto druhu v Parku mieru pokračuje i v juhovýchodnej časti súčasného areálu nemocnice. Do súčasnosti z nej však prežilo iba 5 stromov. Najväčší z nich má priemer kmeňa 72 cm (strom č. B233).

BERBERIS – DRÁČ (*Berberidaceae*)

Berberis thunbergii DC. – Dráč Thunbergov

Je to cudzokrajný druh pochádzajúci z Japonska. V areáli nemocnice je vysadený iba jeden ker (č. B135) resp. viacero kríkov v kompaktnej formácii krátkeho živého plotu. Tento ker sa nachádza v novej výsadbe na mieste bývalej fontány pred vchodom do východného traktu nemocnice.

Berberis vulgaris L. – Dráč obyčajný

Na Slovensku pôvodný druh teplejších polôh. V areáli zaznamenaný iba jeden ker (č. B269) za východným traktom nemocnice. Je starší ako ker u predošlého druhu. Pravdepodobne bol vysadený ešte pri sadovníckych úpravách po výstavbe nemocnice.

BETULA – BREZA (*Betulaceae*)

Betula pendula Roth. – Breza previsnutá

Na Slovensku domáci druh patrí medzi tzv. krátkoveké dreviny. Všetkých 8 stromov tohto druhu rastúcich v areáli nemocnice v súčasnosti je z výsadby v šesťdesiatych rokoch minulého storočia po výstavbe nemocnice. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 61 cm (strom č. B206). Breza patrí k najkrajším drevinám a preto tvorí neoddeliteľnú súčasť zelene areálu.

BUXUS – KRUŠPÁN (*Buxaceae*)

Buxus sempervirens L. – krušpán vždyzelený

Tento cudzokrajný, pôvodom mediteránny druh sa na Slovensku s obľubou pestuje. Aj v areáli nemocnice patrí k tým početnejšie zastúpeným druhom. Celkom tu rastie 10 krov. I keď patrí k pomalšie rastúcim druhom, sú tu kríky s výškou 4 m. Všetky sú však pravdepodobne z výsadby po výstavbe nemocnice.

CALLUNA – VRES (*Ericaceae*)

Calluna vulgaris (L.) Hull – Vres obyčajný

Domáci kríček nízkeho vzrastu. V areáli zaznamenaný iba jeden kus (č. B21) bližšie neurčeného kultivaru. Je súčasťou skupinky mladých drevín novovysadených pred budovou MUDr. Homzu.

CARPINUS – HRAB (*Corylaceae*)

Carpinus betulus L. – Hrab obyčajný

Domáci druh. Podobne ako u pagaštana konského aj aleja spomínaná pri tomto druhu v Parku mieru má pokračovanie v areáli nemocnice. Čiže aj tu táto drevina taktiež patrí k dôležitým kompozičným prvkom pôvodnej výsadby historického parku. V areáli sa však nachádza aj mimo tohto stromoradia. Napr. aj medzi parkovacími plochami na vstupe do areálu nemocnice. Celkom je tu 17 stromov tohto druhu. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 74 cm (strom č. B218).

CERASUS – ČEREŠŇA (*Rosaceae*)

Cerasus avium (L.) Moench – Čerešňa vtáčia

Patrí medzi pôvodné dreviny Slovenska. V areáli nemocnice zaznamenaný iba jeden strom (č. B186) s priemerom kmeňa 43 cm.

DEUTZIA – TROJPUK (*Hydrangeaceae*)

Deutzia scabra Thunb. – Trojpuk drsný

Na Slovensku nepôvodný druh pochádzajúci z Číny a Japonska. V areáli nemocnice rastie iba jeden krík tohto druhu (ker č. B159).

ERICA – VRESOVEC (*Ericaceae*)

Erica carnea L. – Vresovec mäsový

Na Slovensku pravdepodobne nepôvodný druh. Prirodzený areál rozšírenia však zasahuje na západné a južné Čechy a tiež i na juhozápadnú Moravu. Tento kríček nevysokého vzrastu je v areáli nemocnice zastúpený iba jedným exemplárom kultivaru 'Springwood White' (krík č. B23). Je súčasťou skupinky novovysadených drevín pred budovou MUDr. Homzu.

EUONYMUS – BRŠLEN (*Celastraceae*)

Euonymus fortunei (Turcz.) Hand.-Mazz. – Bršlen Fortuneov

Cudzokrajná drevina z južnej a juhovýchodnej Ázie. Druh s veľkou variabilitou. V areáli nemocnice zaznamenaný iba jeden mladý krík (č. B363). Kultivar 'Emerald Gaiety' je v skupinke novovysadených drevín pred bufetom južne od budovy novej polikliniky.

Euonymus japonicus Thunb. – Bršlen japonský

Ako napovedá názov, je to cudzokrajná drevina z východnej Ázie (Japonsko, Kórea). V areáli nemocnice rastie iba jeden mladý krík (č. B141) v skupinke novovysadených drevín na mieste bývalej fontány pred vchodom do východného traktu nemocnice.

FRAXINUS – JASEŇ (*Oleaceae*)

Fraxinus excelsior L. – Jaseň štíhly

Autochtónna drevina. V areáli nemocnice rastie celkom 8 kusov. Staršie jedince ale i mladé stromčeky. Tie mladšie sú jednak z výsadby a jednak z náletu. Najhrubší z jaseňov má priemer kmeňa 73 cm (strom č. B155) a je určite pozostatkom pôvodnej drevinovej skladby historického parku pred výstavby nemocnice.

HIBISCUS – IBIŠTEK (*Malvaceae*)

Hibiscus syriacus L. – Ibištek sýrsky

Introdukovaná drevina pochádzajúca z Indie a z Číny. Často pestovaná v rôznych farebných mutáciách. V areáli nemocnice zaevidovaných celkom 7 kusov. Všetky sú mladé exempláre. Jeden kus – kultivar 'Satin Violet' (krík č. B139) je z novej výsadby na mieste bývalej fontány a zostávajúcich 6 kusov je súčasťou novej výsadby pred bufetom južne od budovy polikliniky. Sú tu zastúpené kultivary 'Hamabo', 'Red Heart', 'Satin Violet' a 'Woodbridge'.

JUGLANS – ORECH (*Juglandaceae*)

Juglans nigra L. – Orech čierny

Cudzokrajný druh pôvodom z východnej časti Severnej Ameriky. V areáli nemocnice rastie iba 1 strom (č. B64) s priemerom kmeňa 58 cm. Pravdepodobne z výsadby z obdobia po výstavbe nemocnice.

Juglans regia L. – Orech kráľovský (vlašský orech)

Tento nepôvodný druh bežne pestovaný ako ovocná drevina pochádza z juhovýchodnej Európy a juhozápadnej Ázie. Bol tu zaevidovaný iba jeden mladý stromček (č. B249) s priemerom kmeňa 2 cm vysadený v juhovýchodnej časti areálu nemocnice.

MALUS – JABLOŇ (*Rosaceae*)

Malus domestica Borkh. – Jabloň domáca

Drevina nejasného pôvodu. V areáli nemocnice rastie iba jeden strom (č. B317) bližšie neurčenej odrody. Jeho priemer kmeňa je 16 cm.

NEGUNDO – JAVOROVEC (*Aceraceae*)

Negundo aceroides Moench – Javorovec jaseňolistý

Alochtónny druh dovezený zo Severnej Ameriky. V areáli nemocnice zaznamenaný iba jeden mladý stromček (č. B200) s priemerom kmeňa 1 cm, vysadený v severovýchodnej časti areálu.

PENTAPHYLLOIDES – NÁTRŽNÍKOVEC (*Rosaceae*)

Pentaphylloides fruticosa (L.) O. Schwarz – Nátržníkovec krovitý

Drevina nejasného pôvodu. V areáli nemocnice rastie iba jeden mladý kríček (č. B380) v skupine drevín novej výsadby pred bufetom južne od budovy polikliniky.

PRUNUS – SLIVKA (*Rosaceae*)

Prunus domestica L. – Slivka domáca

Drevina pochádzajúca pravdepodobne z južnej Európy. V areáli nemocnice zistený iba jeden mladý stromček (č. B309) z náletu. Priemer kmeňa má iba 3 cm.

QUERCUS – DUB (*Fagaceae*)

Quercus petraea (Matt.) Liebl. – Dub zimný

Tento na Slovensku pôvodný druh je v areáli nemocnice zastúpený iba dvoma exemplármi, z ktorých hrubší (strom č. B202) má priemer kmeňa 62 cm.

Quercus robur L. – Dub letný

Domáci druh. Tak ako v Parku mieru i tu patrí k najdominantnejším drevinám areálu. Celkom tu rastie 14 exemplárov. Medzi nimi i jedinec s najhrubším kmeňom nielen areálu nemocnice ale i celého pôvodného historického parku kaštieľa. Priemer kmeňa u stromu č. B211 je 144 cm. Rastie približne 20 m východne od nemocničnej kaplnky. Za úvahu stojí vyhlásiť ho za chránený strom.

Quercus rubra L. – Dub červený

Pôvodom zo Severnej Ameriky. V areáli nemocnice rastie šesť jedincov, z toho tri mladé stromčeky. Dva z nedávnej výsadby, jeden z náletu. Najhrubší dub červený (strom č. B246) má priemer kmeňa 70 cm.

RHODODENDRON – RODODENDRON (*Ericaceae*)

Rhododendron forrestii Balf. f. ex Diels – Rododendron Forrestov

Na Slovensku nepôvodný druh pôvodom z Himalájí. V areáli nemocnice tento nízky kompaktný druh s menšími oválnymi kožovitými listami zaznamenaný len v dvoch mladých exemplároch s bližšie neurčeným kultivarom (*var. repens?*). Jeden (ker. č. B25) je súčasťou skupinky novovysadených drevín pred budovou

MUDr. Homzu, druhý (ker. č. B379) je súčasťou novej výsadby pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Rhododendron × hybridum – Rododendron hybridný

Na Slovensku nepôvodný druh. V areáli nemocnice vysadených celkom 8 kusov bližšie neurčených kultivarov. Jednak 4 staršie bielokveté jedince z výsadby v rámci sadovníckych úprav po výstavbe nemocnice a jednak 4 mladé stromčeky. Jeden (ker. č. B19) je súčasťou skupinky novovysadených drevín pred budovou MUDr. Homzu, tri sú súčasťou novej výsadby pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Rhododendron luteum Sweet – Rododendron žltý

Na Slovensku nepôvodný druh. Jeho prirodzený areál však zasahuje na Ukrajinu a do východného Poľska. V areáli nemocnice zaznamenaný iba jeden starší ker (č. B252). Rastie však v dosť nepriaznivých podmienkach, v tieni pod korunami blízko stojacích drevín.

ROBINIA – AGÁT (*Fabaceae*)

Robinia pseudoacacia L. – Agát biely

Druh pochádzajúci zo Severnej Ameriky na Slovensku zdomácnený. V areáli nemocnice, väčšinou na jeho južnom okraji rastie 18 exemplárov tohto druhu s nie najlepším zdravotným stavom. V rámci lokality B patrí k početnejším listnáčom. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 81 cm (strom č. B229).

ROSA – RUŽA (*Rosaceae*)

Rosa × centifolia L. – Ruža stolistá (čajová ruža)

Pôvod nejasný. Pravdepodobne juhovýchodná Európa a juhozápadná Ázia (Malá Ázia, Kavkaz). Bežne pestovaný druh. V areáli nemocnice bolo zaznamenaných 6 kríčkov bližšie neurčených kultivarov (krémovej, ružovej a červenej farby). Všetky rastú v skupine mladých kríčkov v novej výsadbe pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Rosa × kordesii H. Wulff – Ruža Kordesova (sadová ruža)

Pôvod nejasný. V areáli nemocnice rastú len dva kríčkov bližšie neurčených kultivarov, obidva v skupine mladých kríčkov v novej výsadbe pred bufetom južne od budovy polikliniky.

Rosa × polyantha hort. ex Voss – Ruža mnohokvetá (polyantka)

Pôvod nejasný. Pravdepodobne východná Ázia. V areáli nemocnice rastie iba jeden kríček (č. B364) bližšie neurčeného kultivaru a to v skupine mladých kríčkov v novej výsadbe pred bufetom južne od budovy polikliniky.

SALIX – VRBA (*Salicaceae*)

Salix caprea L. – Vřba rakytová (rakyta)

Domáci druh. V areáli nemocnice vysadený iba jeden mladý stromček kultivaru 'Pendula' (strom č. B15). Je súčasťou novej výsadby pred novopostavenou budovou MUDr. Homzu.

SAMBUCUS – BAZA (*Caprifoliaceae*)

Sambucus nigra L. – Baza čierna

V areáli nemocnice rastú iba dva kry tejto domácej dreviny a to z náletu.

SORBUS – JARABINA (*Rosaceae*)

Sorbus aucuparia L. – Jarabina vtáčia

Na Slovensku pôvodná drevina. V areáli nemocnice rastú iba štyri stromy tejto dekoratívnej dreviny. Všetky štyri na ostrovčeku zelene uprostred účelovej komunikácie v severnej časti areálu. Maximálny priemer kmeňa 21 cm bol nameraný u dvoch stromov – č. B58 a B61.

SWIDA – SVÍB (*Cornaceae*)

Swida sanguinea (L.) Opiz – Svíb krvavý

Na Slovensku taktiež patrí medzi domáce dreviny. V areáli nemocnice zaznamenaný iba jeden mladý krík (č. B293) z náletu.

SYRINGA – ORGOVÁN (*Oleaceae*)

Syringa vulgaris L. – Orgován obyčajný

Na Slovensku hojne pestovaná alochtónna drevina. V areáli nemocnice rastú celkom tri kríky. Dva z nich sú staršie jedince rastúce pri točni v blízkosti traktu oddelenia rádiológie, jeden mladý kríček je súčasťou novej výsadby pred bufetom južne od budovy polikliniky.

TILIA – LIPA (*Tiliaceae*)

Tilia cordata MILL. – Lipa malolistá

Táto domáca drevina je v rámci areálu nemocnice jednou z najpočetnejších. Celkom tu rastie 25 stromov rôzneho veku roztrúsene po celom areáli. Najhrubší z nich (strom č. B195) má priemer kmeňa 62 cm. Táto drevina patrí k významným kompozičným prvkom sadovníckych úprav areálu.

Tilia platyphyllos Scop. – Lipa veľkolistá

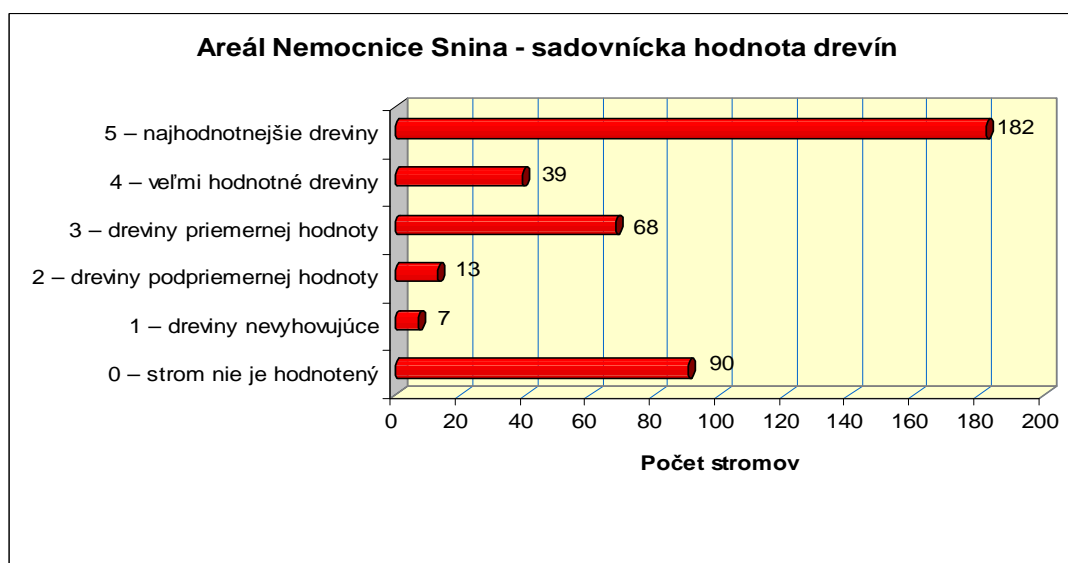
Autochtónna drevina veľmi podobná predošlej. V areáli bolo zaznamenaných 7 stromov. Najhrubší strom (č. B116) má priemer kmeňa 87 cm a možno usúdiť, že tento strom patrí medzi tie, ktoré sa zachovali z pôvodnej výsadby historického parku pred začiatku výstavby nemocnice. Taktiež patrí k významným kompozičným prvkom sadovníckych úprav areálu.

B 3. Dreviny podľa sadovníckej hodnoty

Najhodnotnejšie dreviny (kategória 5) v areáli nemocnice so 46 % zastúpením (182 stromov) tvoria predovšetkým smrek obyčajný a lipy. Ale ak vyhodnotíme podiel stromov s touto sadovníckou hodnotou z celkového počtu jedincov príslušného druhu, u smreka obyčajného výsledok nebude taký priaznivý. Len 53 % z celkového počtu smreka obyčajného má sadovnícku hodnotu 5. Z tých viacpočetných drevín sú na tom lepšie pagaštan, krušpán, obe lipy, javor mliečny, javor horský, dub letný, jedľa Nordmannova a ďalšie. Sú to exempláre s typickým habitom. Veľmi hodnotných drevín (kategória 4) je v areáli nemocnice menej v porovnaní s Parkom mieru. Táto kategória tu má zastúpenie iba 10 % (39 stromov). Sú to zdravé dreviny s netypickým habitom. Vyššie zastúpenie - 17 %, majú v areáli dreviny priemernej hodnoty (kategória 3), ktorých je celkom 68 kusov. Malá časť stromov – 3 % patria k drevinám podpriemernej hodnoty (kategória 2) a 2 % k drevinám nevyhovujúcich (kategória 1). K nevyhovujúcim drevinám patria iba ihličnany. Sú to buď sucháre resp. stromy v značnom stupni defoliácie, alebo kry znehodnotenú nevhodným orezávaním.

V porovnaní s Parkom mieru v areáli nemocnice je veľký počet mladých novovysadených drevín, ktorým je priradená sadovnícka hodnota 0. Okrem pár jedincov takmer všetky mladé dreviny sú sústredené na troch plôškach. Prvá je pred novopostavenou budovou MUDr. Homzu, druhá na mieste bývalej fontány v strede točne pred vchodom do východného traktu nemocnice a tretia pred bufetom južne od budovy polikliniky.

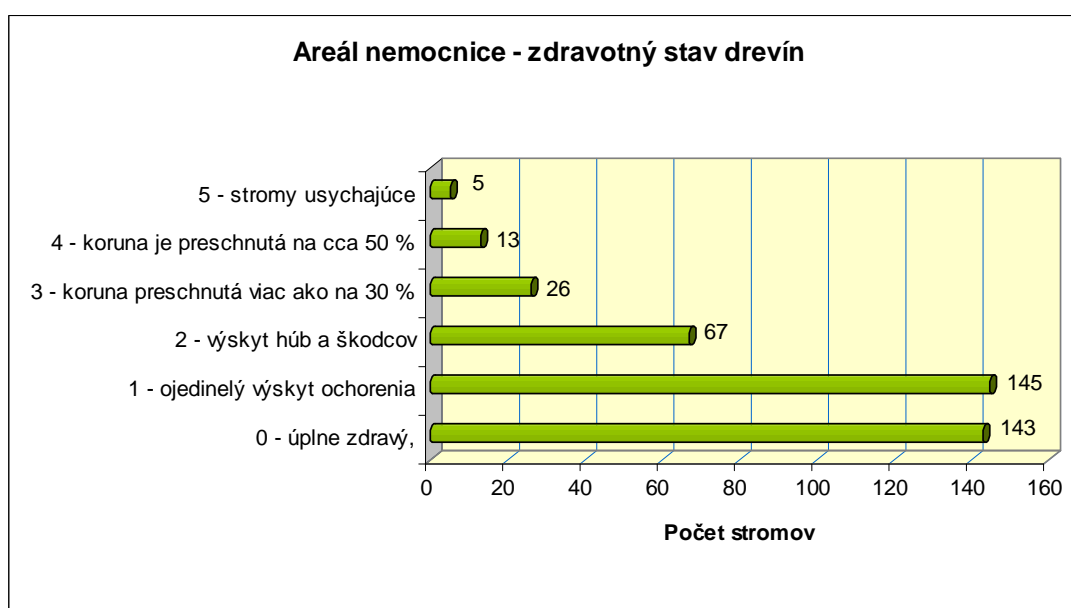
Zastúpenie drevín podľa sadovníckej hodnoty uvádza nasledujúci graf:

B 4. Zdravotný stav drevín

V areáli nemocnice je vysoké zastúpenie úplne zdravých stromov (143 ks – 35,8 %) a stromov s ojedinelým výskytom pôvodcov ochorení alebo drobným mechanickým poškodením (145 ks – 36,3 %). Na 67 stromoch (16,8 %) je výskyt húb a škodcov spôsobujúcich čiastočné presychanie koruny stromov, alebo na kmeni sú dutiny malých rozmerov, pričom stabilita stromu nie je narušená. 26 stromov (6,5 %) má korunu preschnutú viac ako na 30 %, 13 stromov (3,3 %) je s korunou preschnutou na viac ako 50 %. V areáli bolo nájdených 5 drevín usychajúcich resp. vyschnutých (suchárov), čo predstavuje 1,3 %.

Zastúpenie drevín podľa zdravotného stavu uvádza nasledujúci graf:

Dendrologickým prieskumom bolo zistených 43 rôznych spôsobov poškodenia stromov. Najčastejším poškodením na drevinách rastúcich v areáli nemocnice je poškodenie spôsobené človekom a to vysoké vyvetvenie kmeňa, ktoré bolo zaznamenané pri 105 drevinách, čo predstavuje 26,32 % z celkového počtu drevín v areáli. Vyvetvenie sa pravdepodobne realizovalo preto, aby bola možná kosba mechanickými prostriedkami. Tento spôsob kosby je u niektorých drevín pravdepodobne aj príčinou druhého najčastejšieho poškodenia – rán na kmeňoch (24,06 % drevín), ktoré sú v mnohých prípadoch spôsobené oderom.

Suché tenké konáre v korune boli zaznamenané pri 91 stromoch (22,81 %) a vidlicovitá koruna pri 70 stromoch (17,54 %).

I napriek týmto poškodeniam, vďaka vysokému podielu úplne zdravých stromov a stromov s ojedinelým výskytom poškodenia, drevinová zložka areálu nemocnice je v relatívne dobrom zdravotnom stave.

Tab. 4: Prehľad spôsobov poškodenia v Areáli nemocnice

P. č.	Spôsob poškodenia	Počet ks	%
1.	Vysoko vyvetvený kmeň (63)	105	26,32
2.	Rana na kmeni (5b)	96	24,06
3.	Suché tenké konáre (1)	91	22,81
4.	Vidlicovitá koruna (62)	70	17,54
5.	Úmyselné poškodenie človekom - nekvalitné ošetrovanie konárov (43g)	61	15,29
6.	Defoliácia (88)	47	11,78
7.	Suchá hniloba (32)	42	10,53
8.	Poškodené korene - zabetónované, alebo asfaltom zakryté korene (26e)	40	10,03
9.	Na báze kmeňa a na kmeňoch je mnoho výmladkov (77)	27	6,77
10.	Živočíšni škodcovia (49)	24	6,02
11.	Rana na báze kmeňa (5c)	19	4,76
12.	Strom nemá dobré podmienky na rast a vývoj, rastie v podraste (75)	19	4,76
13.	Rana na konároch (5a)	18	4,51
14.	Dutina na kmeni (12)	16	4,01
15.	Uzatvorená dutina (16)	14	3,51
16.	Nevyvážená koruna - jednostranne zavetvená koruna (20b)	14	3,51
17.	Úmyselné poškodenie človekom - odretá kôra na kmeni (43c)	13	3,26
18.	Úmyselné poškodenie človekom - kmene sú mechanicky poškodené (v kmeni sú klince, železá a pod.) (43k)	12	3,01
19.	Dutina na báze kmeňa (14)	11	2,76
20.	Poškodené korene - výkop, priekopa, poškodenie stavebnými zemnými prácami (parkovisko) (26f)	10	2,51
21.	Úmyselné poškodenie človekom - odrezaný vrcholec stromu (43l)	9	2,26
22.	Nevyvážená koruna - šikmo naklonený strom (20a)	8	2,01
23.	Mokrú hniloba (33)	8	2,01
24.	Plodnice na kmeni (29)	6	1,50
25.	Úmyselné poškodenie človekom - plot (vrastené profily), múry (43m)	6	1,50
26.	Poškodené korene - kosbou (26g)	4	1,00
27.	Dutina na konároch (11)	3	0,75
28.	Dutina na mieste rozkonárenia (13)	3	0,75
29.	Odlomené konáre visia v korune stromov, ohrozujú bezpečnosť obyvateľov (22a)	3	0,75
30.	Klimatické trhliny (51)	3	0,75
31.	Vrcholec - suchý (76a)	3	0,75
32.	Kanalizácia pri koreňoch (90)	3	0,75
33.	Úmyselné poškodenie človekom - olamovanie konárov (43a)	2	0,50

34.	Suchár (91)	2	0,50
35.	Poškodené korene živočíšnymi škodcami (26b)	1	0,25
36.	Poškodené korene - vyčnievajúce korene (26c)	1	0,25
37.	Poškodené korene - neprimeraná zvýšená úroveň zeme okolo koreňov (26d)	1	0,25
38.	Úmyselné poškodenie človekom - záseky na kmeni (43b)	1	0,25
39.	Metlovitý rast konárov v korune (64)	1	0,25
40.	Zle založená koruna (65)	1	0,25
41.	Zdeformovaný kmeň (66)	1	0,25
42.	Vrcholec zlomený (76b)	1	0,25
43.	Zmladený vrcholec (87)	1	0,25

B 5. Spoločenská hodnota drevín

Na základe dendrometrických veličín (obvod kmeňa vo výške 1,3 m nad úrovňou terénu, plošný priemet krov, výška krov) a druhu dreveniny bola vypočítaná spoločenská hodnota drevín v zmysle prílohy 33 až 35 vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

U drevín rastúcich v areáli nemocnice boli uplatnené nasledovné zrážkové resp. prirážkové indexy:

0,1 podľa písmena a) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena odumretá),

0,4 podľa písmena b) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí nad 60 % - ťažké poškodenie),

0,6 podľa písmena c) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 25 do 60 % - stredné poškodenie),

0,8 podľa písmena d) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 11 do 25 % - slabé poškodenie),

0,9 podľa písmena e) prílohy č. 35 vyhlášky (krátkoveká drevena) pri breze, vŕbe, osike, ovocných drevinách a krovinách,

1,1 podľa písmena f) prílohy č. 35 vyhlášky (dlhoveká drevena) pri viacerých druhoch drevín (lipa, duby, ap.),

1,2 podľa písmena g) prílohy č. 35 vyhlášky ak je vek stromu vyšší ako 100 rokov,

1,5 podľa písmena j) prílohy č. 35 vyhlášky ak rastú v botanických a zoologických záhradách, arborétach, historických parkoch, v priestoroch kúpeľov a liečebných zariadení a ak nie sú vyhlásené za chránené územia.

Výpočet spoločenskej hodnoty vyrúbaných drevín je v prílohe č. 4, ktorou je tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v Areáli Nemocnice v Snine vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“.

Celková spoločenská hodnota drevín rastúcich v Areáli nemocnice je

396 050,04 €,

slovom Tristodevät'desiatšesťtisíc päťdesiat Eur štyri centy.

C. AREÁL KAŠTIEĽA V SNINE

C.1 Kapacita záujmového územia

V areáli kaštieľa v Snine bolo zistených 85 exemplárov drevín, z toho je 18 exemplárov ihličnatých drevín a 67 exemplárov listnatých drevín. Zo všetkých štyroch sektorov záujmového územia je tu najvyšší podiel krov. Ich celkový počet je 38 kusov, z toho je 1 kus ihličnatej dreviny a 37 kusov listnatých drevín.

Zistených bolo 6 druhov ihličnatých drevín. Najpočetnejším druhom je smrek obyčajný (*Picea abies*), ktorého zastúpenie je 11,76 %. Po ňom nasleduje tuja riasnatá (*Thuja plicata*) so 4,71 %-ným zastúpením. Ostatné ihličnaté dreviny sú zastúpené iba po jednom exemplári.

Z listnatých drevín tu bolo zaznamenaných 18 druhov. Najpočetnejším druhom je krušpán vždzelený (*Buxus sempervirens*), ktorého zastúpenie je 18,82 %-ami, potom nasleduje tavolník van Houtteho (*Spiraea x vanhouttei*) s 11,76 %-ným zastúpením. Za nimi sú javor horský (*Acer pseudoplatanus*), ktorého podiel je 9,41 %, lipa malolistá (*Tilia cordata*) so zastúpením 5,88 %. Ostatné listnáče sú zastúpené od jedného až po štyri kusy.

Tab. 5: Prehľad stromov a ich zastúpenie v Areáli kaštieľa Snina

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet exemplárov	Zastúpenie (v %)
Ihličnaté				
1.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	10	11,76
2.	<i>Picea pungens</i>	Smrek pichľavý	1	1,18
3.	<i>Platycladus orientalis</i>	Tujovec východný	1	1,18
4.	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Duglaska tisolistá	1	1,18
5.	<i>Taxus x media</i>	Tis prostredný	1	1,18
6.	<i>Thuja plicata</i>	Tuja riasnatá	4	4,71
Spolu - ihličnaté dreviny			18	21,19
Listnaté				
7.	<i>Acer campestre</i>	Javor poľný (babyka)	2	2,35
8.	<i>Acer platanoides</i>	Javor mliečny	2	2,35
9.	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Javor horský (klen)	8	9,41
10.	<i>Buxus sempervirens</i>	Krušpán vždzelený	16	18,82
11.	<i>Caragana arborescens</i>	Karagana stromovitá	1	1,18
12.	<i>Malus domestica</i>	Jabloň domáca	4	4,71
13.	<i>Platanus hispanica</i>	Platan javorolistý	2	2,35
14.	<i>Prunus domestica</i>	Slivka domáca	1	1,18
15.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	1	1,18
16.	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Agát biely	1	1,18
17.	<i>Rosa canina</i>	Ruža šíповá	1	1,18
18.	<i>Rosa x kordesii</i>	Ruža Kordesova (sadová ruža)	3	3,52
19.	<i>Salix caprea</i>	Vrba rakytová (rakyta)	1	1,18
20.	<i>Sambucus nigra</i>	Baza čierna	2	2,35
21.	<i>Spiraea x vanhouttei</i>	Tavoľník van Houtteho	10	11,76
22.	<i>Syringa vulgaris</i>	Orgován obyčajný	4	4,71
23.	<i>Tilia cordata</i>	Lipa malolistá	5	5,88
24.	<i>Ulmus minor</i>	Brest hrabolistý	3	3,52
Spolu listnaté dreviny			67	78,81
Spolu – všetky dreviny			85	100,00

C.2 Zoznam a popis drevín

Ihličnaté dreviny

PICEA – SMREK (*Pinaceae*)

Picea abies (L.) KARST. – Smrek obyčajný

Autochtónny druh. Je najpočetnejším ihličnanom areálu. Všetkých 10 kusov rastie na nádvorí pred kaštieľom. Sú to však relatívne mladé jedince, ktoré nie sú z pôvodnej výsadby historického parku. Boli vysadené po 2. svetovej vojne, väčšina pravdepodobne pri sadovníckych úpravách v čase, keď v kaštieli bolo zriadené poľnohospodárske učilište. Tento druh však pravdepodobne bol súčasťou drevinovej skladby historického parku. Najhrubší jedinec má priemer kmeňa 46 cm (strom č. C67).

Picea pungens ENGELM. – Smrek pichľavý

Alochtónny druh pôvodom zo Severnej Ameriky. Podľa doložených fotografií bol určite súčasťou drevinovej skladby pôvodného parku. V areáli rastie iba jeden exemplár pri vstupnej bráne ku kaštieľu (strom č. C81) s priemerom kmeňa 41 cm. Aj keď táto drevina rastie pomalšie v porovnaní s predchádzajúcim druhom smreka, je málo pravdepodobné, že dotknutý strom je z pôvodnej výsadby zobrazenej na fotografii – obrázku č. 4. Je však možné, že je starší, ako stromy prislúchajúce k predošlému druhu.

PLATYCLADUS – TUJOVEC (*Cupressaceae*)

Platycladus orientalis (L.) Franco – Tujovec východný

Často pestovaná cudzokrajná drevina pôvodom z východnej Ázie. V areáli zaznamenaný iba 1 relatívne starý kus tohto druhu (strom č. C33) rastúci v bývalom parteri pôvodného historického parku. Je to strom rozvetvený už od zeme so štyrmi kmienkami (štvorák), pričom najhrubší z nich má priemer 26 cm.

PSEUDOTSUGA – DUGLASKA (*Pinaceae*)

Pseudotsuga menziesii (Mirb.) Franco – Duglaska tisolistá

Drevina pochádzajúca zo západnej časti Severnej Ameriky. Často pestovaná. V areáli rastie iba 1 mladý stromček (č. C60) tohto druhu pri plote, ktorý oddeľuje nádvorie kaštieľa od areálu nemocnice. Pochádza pravdepodobne z náletu zo stromov na susednom pozemku. Jeho priemer kmienka je 4 cm.

TAXUS – TIS (*Taxaceae*)

Taxus × media L. – Tis prostredný

Je to kríženec medzi *Taxus baccata* 'Fastigiata' a východoázijským *Taxus cuspidata*. Často pestovaná drevina. V areáli rastie iba jeden starší ker (č. C24) vzadu za kaštieľom v parteri historického parku.

THUJA – TUJA (Cupressaceae)

Thuja plicata D. Don ex Lamb. – Tuja riasnatá

Drevina pôvodom zo západnej časti Severnej Ameriky. Často pestovaná. V areáli boli zaznamenané 4 dreviny tohto druhu, všetky na nádvorí za kaštieľom v bývalom parteri. Najhrubší z nich je zároveň najhrubší kmienok trojája (strom č. C25) a jeho priemer kmeňa je 40 cm.

Listnaté dreviny

ACER – JAVOR (Aceraceae)

Acer campestre L. – Javor poľný (babyka)

Domáci druh. Rastú tu iba dva mladé stromy z náletu. Hrubší z nich má priemer kmeňa 3 cm (strom č. C52).

Acer platanoides L. – Javor mliečny

Domáca drevina. Rastú tu iba 2 mladé exempláre z náletu. Hrubší strom prislúchajúci k tomuto druhu má priemer kmeňa 22 cm (strom č. C59).

Acer pseudoplatanus L. – Javor horský (klen)

Táto domáca drevina je v areáli kaštieľa najpočetnejším listnatým stromom. Rastie tu celkom 8 starších i mladších stromov. Najhrubší priemer kmeňa 70 cm má strom č. C79. Rastie pred kaštieľom na jeho nádvorí.

BUXUS – KRUŠPÁN (Buxaceae)

Buxus sempervirens L. – krušpán vždyzelený

Tento cudzokrajný, pôvodom mediteránny druh sa na Slovensku s obľubou pestuje. V areáli je najpočetnejšie zastúpeným druhom. Celkom tu rastie 16 krov. Jednak vpredu, ale i vzadu za kaštieľom. Patrí k pomalšie rastúcim druhom.

CARAGANA – KARAGANA (Fabaceae)

Caragana arborescens Lam. – Karagana stromovitá

Cudzokrajná drevina krovitého, niekedy i stromovitého vzrastu pôvodom z východnej Ázie. V areáli zaznamenaný iba jeden kus (č. C17) na nádvorí pred kaštieľom. Rastie v dosť nepriaznivých podmienkach – utláčaný blízko rastúcimi drevinami.

MALUS – JABLOŇ (Rosaceae)

Malus domestica Borkh. – Jablň domáca

Drevina nejasného pôvodu. V areáli rastú celkom 4 stromy. Zaznamenané boli v blízkosti plotu s nemocnicou na nádvorí kaštieľa, pravdepodobne z výsadby z čias existencie poľnohospodárskeho učilišťa. Najhrubší strom (č. C65) má priemer kmeňa 33 cm.

PLATANUS – PLATAN (*Platanaceae*)

Platanus hispanica Münchh. – Platan javorolistý

Cudzokrajný druh nejasného pôvodu. Podľa staršej literatúry vznikol ako kríženec, v súčasnosti sa o tomto objavujú pochybnosti. V areáli rastú dva statné stromy na nádvorí kaštieľa, pravdepodobne ešte z pôvodnej výsadby historického parku. Hrubší z nich (strom č. C22) má priemer kmeňa 92 cm, iba o 1 cm väčší, ako u toho druhého stromu.

PRUNUS – SLIVKA (*Rosaceae*)

Prunus domestica L. – Slivka domáca

Drevina pochádzajúca pravdepodobne z južnej Európy. V areáli zistený iba jeden odumretý strom - suchár (č. C57) z náletu. Priemer kmeňa má 25 cm.

QUERCUS – DUB (*Fagaceae*)

Quercus robur L. – Dub letný

Domáci druh. V areáli zaregistrovaný iba 1 exemplár vpredu pred kaštieľom v severozápadnom rohu nádvorja (strom č. C20) a má priemer kmeňa 118 cm.

ROBINIA – AGÁT (*Fabaceae*)

Robinia pseudoacacia L. – Agát biely

Druh pochádzajúci zo Severnej Ameriky na Slovensku zdomácnený. V areáli rastie iba 1 mladý exemplár tohto druhu z náletu vzadu na nádvorí kaštieľa (strom č. C55). Priemer kmeňa má 14 cm.

ROSA – RUŽA (*Rosaceae*)

Rosa canina L. – Ruža šípová

Domáci druh. V areáli zaznamenaný iba 1 kríček z náletu rastúci blízko plotu pred kaštieľom (ker č. C7).

Rosa × kordesii H. Wulff – Ruža Kordesova (sadová ruža)

Pôvod nejasný. V areáli rastú tri kríčky. Jeden (ker č. C39) vzadu v bývalom parteri historického parku, zostávajúce dva (kry č. C83 a C85) vpredu blízko vchodu do kaštieľa.

SALIX – VRBA (*Salicaceae*)

Salix caprea L. – Vřba rakytová (rakyta)

Domáci druh. V areáli rastie iba 1 mladší exemplár tohto druhu z náletu v zadnej časti nádvoría (ker č. C54). Priemer kmeňa je 8 cm.

SAMBUCUS – BAZA (*Caprifoliaceae*)

Sambucus nigra L. – Baza čierna

V areáli kaštieľa rastú dva kry tejto domácej dreviny a to z náletu.

SPIRAEA – TAVOLŇÍK (*Rosaceae*)

Spiraea × *vanhouttei* (Briot) Zabel – Tavoľník van Houtteho

Na Slovensku nepôvodná drevina. Je to kríženec druhov *Spiraea cantoniensis* a *Spiraea trilobata*. V areáli rastie 10 samostatných krov tejto dekoratívnej a často pestovanej dreviny. Všetky boli zaznamenané vzadu za kaštieľom v bývalom parteri historického parku.

SYRINGA – ORGOVÁN (*Oleaceae*)

Syringa vulgaris L. – Orgován obyčajný

Na Slovensku hojne pestovaná alochtónna drevina. V areáli rastú celkom štyri kríky. Všetky rastú na nádvorí pred kaštieľom.

TILIA – LIPA (*Tiliaceae*)

Tilia cordata MILL. – Lipa malolistá

Táto domáca drevina je v rámci areálu jednou z početnejších. Celkom tu rastie 5 stromov rôzneho veku roztrúsene po celom areáli. Najhrubší z nich (strom č. C73) má priemer kmeňa 98 cm. Rastie na nádvorí pred kaštieľom a patrí k pôvodnej výsadbe historického parku. Táto drevina patrí k významným kompozičným prvkom areálu.

ULMUS – BREST (*Ulmaceae*)

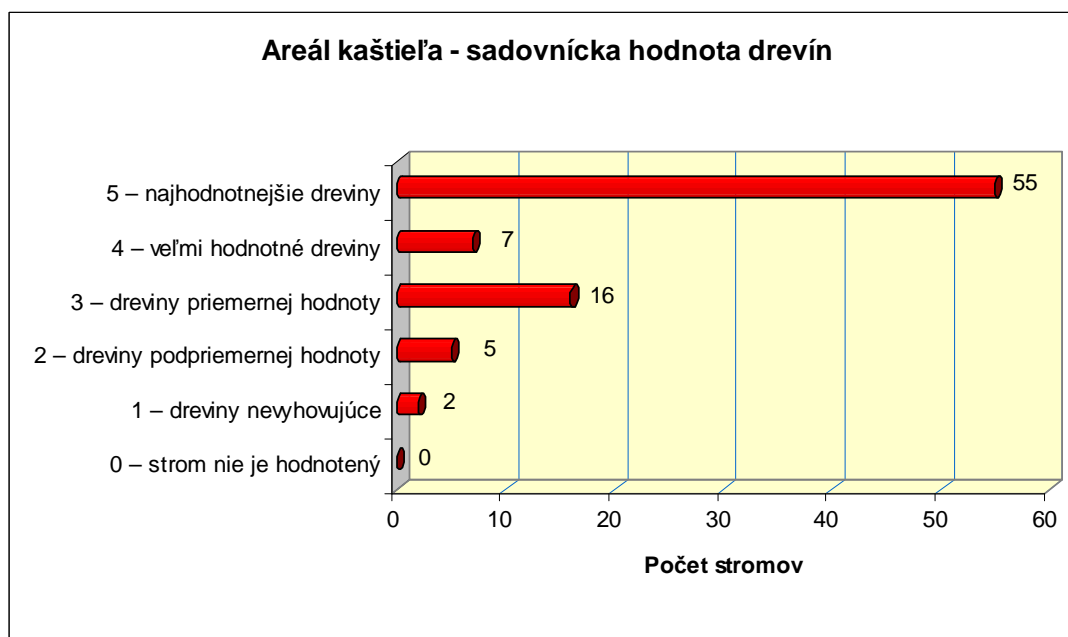
Ulmus minor MILL. – Brest hrabolistý

Na Slovensku domáca drevina. Boli tu zaznamenané 3 mladé exempláre z náletu. Najhrubší z nich (strom č. C58) má priemer kmeňa 10 cm.

C 3. Dreviny podľa sadovníckej hodnoty

Najhodnotnejšie dreviny (kategória 5) v areáli kaštieľa so 64,7 % zastúpením (55 kusov) tvoria predovšetkým krušpán vždzelený a javor horský. Krušpán patrí k sadovnícky často využívaným neopadavým drevinám. Veľmi hodnotných drevín (kategória 4) je v dotknutom areáli relatívne málo. Táto kategória tu má zastúpenie 8,2 % (7 stromov). Sú to zdravé dreviny s netypickým habitom. Vyššie zastúpenie – 18,8 %, majú v areáli dreviny priemernej hodnoty (kategória 3), ktorých je celkom 16 kusov. 5,9 % (5 stromov) patrí do kategórie 2 - dreviny podpriemernej hodnoty a 2,4 % (2 kusy) k drevinám nevyhovujúcim (kategória 1). Jednou drevinou je suchár slivky domácej a druhou je vřba rakytová z náletu. Všetkým drevinám nachádzajúcim sa v areáli kaštieľa bola priradená určitá sadovnícka hodnota, teda nie je tu ani jedna drevina, ktorá by nebola hodnotená.

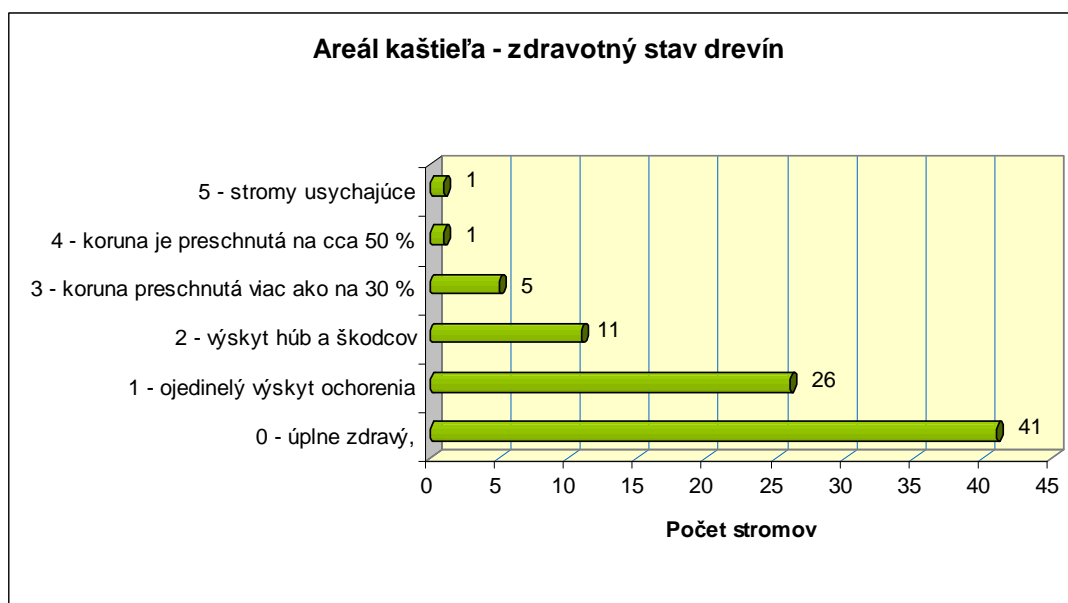
Zastúpenie drevín podľa sadovníckej hodnoty uvádza nasledujúci graf:

C 4. Zdravotný stav drevín

Dreviny rastúce v areáli kaštieľa sú v relatívne dobrom zdravotnom stave. Úplne zdravých stromov tu je 41 kusov, čo predstavuje 48,2 %, čo je takmer polovica všetkých drevín. Takmer jednu tretinu tu tvoria stromy s ojedinelým výskytom pôvodcov ochorení alebo drobným mechanickým poškodením. Tých je 26 ks čo je 30,6 %. Na 11 stromoch (12,9 %) je výskyt húb a škodcov spôsobujúcich čiastočné presychanie koruny stromov, alebo na kmeni sú dutiny malých rozmerov, pričom stabilita stromu nie je narušená. 5 stromov (5,9 %) má korunu preschnutú viac ako na 30 %, 1 strom 1,2 % sú s korunou preschnutou na viac ako 50 %. V areáli bola nájdená 1 drevina usychajúca resp. vyschnutá (suchár), čo predstavuje 1,2 %.

Zastúpenie drevín podľa zdravotného stavu uvádza nasledujúci graf:

Dendrologickým prieskumom bolo zistených 31 rôznych spôsobov poškodenia stromov. Najčastejším poškodením na drevinách v areáli kaštieľa je rast v podrade, kedy strom nemá dobré podmienky na rast a vývoj. V takých podmienkach rastie celkom 15 drevín, čo je 17,65 % z celkového počtu. Druhým najpočetnejším spôsobom poškodenia je rana na kmeni zistená u 13 stromov, čo predstavuje 15,29 %. Väčšinou toto poškodenie vzniklo pravdepodobne oderom mechanickými prostriedkami používanými pri kosbe. Pri jedenástich stromoch (12,94 %) bola zaznamenaná vidlicovitá koruna, u desiatich stromov (11,76 %) boli zistené suché tenké konáre, ktoré však uschýnjajú aj u zdravých stromov vďaka

prirodzenému procesu rastu a formovania korún. U rovnakého počtu drevín boli zistené poškodené korene - zabetónované, alebo asfaltom zakryté korene a aj suchá hniloba bola prítomná u desiatich stromov v čase terénnych prác

I napriek týmto poškodeniam, vďaka vysokému podielu úplne zdravých stromov a stromov s ojedinelým výskytom poškodenia, drevinová zložka areálu kaštieľa je v relatívne dobrom zdravotnom stave.

Tab. 6: Prehľad spôsobov poškodenia v Areáli kaštieľa v Snine

P. č.	Spôsob poškodenia	Počet ks	%
1.	Strom nemá dobré podmienky na rast a vývoj, rastie v podraste (75)	15	17,65
2.	Rana na kmeni (5b)	13	15,29
3.	Vidlicovitá koruna (62)	11	12,94
4.	Suché tenké konáre (1)	10	11,76
5.	Poškodené korene - zabetónované, alebo asfaltom zakryté korene (26e)	10	11,76
6.	Suchá hniloba (32)	10	11,76
7.	Vysoko vyvetvený kmeň (63)	9	10,59
8.	Úmyselné poškodenie človekom - nekvalitné ošetrovanie konárov (43g)	8	9,41
9.	Úmyselné poškodenie človekom - odretá kôra na kmeni (43c)	7	8,24
10.	Na báze kmeňa a na kmeňoch je mnoho výmladkov (77)	7	8,24
11.	Defoliácia (88)	7	8,24
12.	Nevyvážená koruna - jednostranne zavetvená koruna (20b)	5	5,88
13.	Úmyselné poškodenie človekom - olamovanie konárov (43a)	3	3,53
14.	Zdeformovaný kmeň (66)	3	3,53
15.	Dutina na kmeni (12)	2	2,35
16.	Nevyvážená koruna - šikmo naklonený strom (20a)	2	2,35
17.	Odlomené konáre visia v korune stromov, ohrozujú bezpečnosť obyvateľov (22a)	2	2,35
18.	Úmyselné poškodenie človekom - záseky na kmeni (43b)	2	2,35
19.	Úmyselné poškodenie človekom - odrezaný vrcholec stromu (43l)	2	2,35
20.	Dutina na konároch (11)	1	1,18
21.	Dutina na mieste rozkonárenia (13)	1	1,18
22.	Dutina na báze kmeňa (14)	1	1,18
23.	Plodnice na kmeni (29)	1	1,18
24.	Mokrú hniloba (33)	1	1,18
25.	Úmyselné poškodenie človekom - poškodenie ohňom (43d)	1	1,18
26.	Úmyselné poškodenie človekom - orez konárov pod elektrickým vedením (43f)	1	1,18
27.	Úmyselné poškodenie človekom - plot (vrastené profily), múry (43m)	1	1,18
28.	Rakovina (52)	1	1,18
29.	Strom obrastený popínavými rastlinami (napr. chmeľ), čo mu bráni v raste (74)	1	1,18
30.	Vrcholec - zlomený (76b)	1	1,18
31.	Suchár (91)	1	1,18

C 5. Spoločenská hodnota drevín

Na základe dendrometrických veličín (obvod kmeňa vo výške 1,3 m nad úrovňou terénu, plošný priemet krov, výška krov) a druhu dreveny bola vypočítaná spoločenská hodnota drevín v zmysle prílohy 33 až 35 vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

U drevín rastúcich v areáli kaštieľa boli uplatnené nasledovné zrážkové resp. prirážkové indexy:

0,1 podľa písmena a) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena odumretá),

0,6 podľa písmena c) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 25 do 60 % - stredné poškodenie),

0,8 podľa písmena d) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 11 do 25 % - slabé poškodenie),

0,9 podľa písmena e) prílohy č. 35 vyhlášky (krátkoveká drevena) pri breze, vŕbe, čremche, ovocných drevinách a krovinách,

1,1 podľa písmena f) prílohy č. 35 vyhlášky (dlhoveká drevena) pri viacerých druhoch drevín (lipa, duby, ap.),

1,2 podľa písmena g) prílohy č. 35 vyhlášky ak je vek stromu vyšší ako 100 rokov,

1,5 podľa písmena j) prílohy č. 35 vyhlášky ak rastú v botanických a zoologických záhradách, arborétach, historických parkoch, v priestoroch kúpeľov a liečebných zariadení a ak nie sú vyhlásené za chránené územia.

Výpočet spoločenskej hodnoty vyrúbaných drevín je v prílohe č. 6, ktorou je tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v Areáli kaštieľa vyrášaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“.

Celková spoločenská hodnota drevín rastúcich v Areáli kaštieľa je

66 479,57 €,

slovom Šesťdesiatšesťtisíc štyristosedemdesiatdeväť Eur päťdesiatšedem centov.

D. AREÁL STARÉHO IHRISKA V SNINE

D.1 Kapacita záujmového územia

V areáli starého ihriska v Snine bolo zistených 252 exemplárov drevín, z toho je 11 exemplárov ihličnatých drevín a 241 exemplárov listnatých drevín. Zastúpenie krov je tu podobne ako v Parku mieru veľmi nízke. Ich celkový počet je iba 5 kusov, z toho sú 2 kusy ihličnatých drevín a 3 kusy listnatých drevín.

V tomto sektore boli zistené iba 3 druhy ihličnatých drevín. Najpočetnejším druhom je smrek obyčajný (*Picea abies*), ktorého zastúpenie je 2,38 %. Po ňom nasleduje borovica lesná (*Pinus sylvestris*) s 1,19 %-ným zastúpením. Treťou ihličnatou drevinou je tis prostredný (*Taxus x media*) so zastúpením 0,79 %.

Z listnatých drevín tu bolo zaznamenaných 25 druhov vrátane poloparazita – imela bieleho (*Viscum album*). Najpočetnejším druhom je javor poľný (*Acer campestre*), ktorý je zastúpený s 27,38 %-ami, potom nasleduje javor horský (*Acer pseudoplatanus*) so 13,10 %-ným zastúpením. Za nimi sú agát biely (*Robinia pseudoacacia*), ktorého podiel je 12,30 %, jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*) s podielom 9,13 %, lipa malolistá (*Tilia cordata*) so zastúpením 6,35 %, vĺba biela (*Salix alba*), ktorej zastúpenie je 3,97 %. Ostatné listnáče sú zastúpené maximálne desiatimi kusmi.

Tab. 7: Prehľad stromov a ich zastúpenie v Areáli starého ihriska v Snine

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet exemplárov	Zastúpenie (v %)
Ihličnaté				
1.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	6	2,38
2.	<i>Pinus sylvestris</i>	Borovica lesná (sosna)	3	1,19
3.	<i>Taxus x media</i>	Tis prostredný	2	0,79
Spolu - ihličnaté dreviny			11	4,36
Listnaté				
4.	<i>Acer campestre</i>	Javor poľný (babyka)	69	27,38
5.	<i>Acer platanoides</i>	Javor mliečny	1	0,40
6.	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Javor horský (klen)	33	13,10
7.	<i>Alnus glutinosa</i>	Jelša lepkavá	23	9,13
8.	<i>Betula pendula</i>	Breza previsnutá	5	1,98
9.	<i>Carpinus betulus</i>	Hrab obyčajný	5	1,98
10.	<i>Cerasus avium</i>	Čerešňa vtáčia	3	1,19
11.	<i>Corylus avellana</i>	Lieska obyčajná	1	0,40
12.	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jaseň štíhly	1	0,40
13.	<i>Malus domestica</i>	Jabloň domáca	2	0,79
14.	<i>Padus avium</i>	Čremcha obyčajná	3	1,19
15.	<i>Populus nigra</i>	Topoľ čierny	5	1,98
16.	<i>Quercus petraea</i>	Dub zimný	4	1,59
17.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	6	2,38
18.	<i>Quercus rubra</i>	Dub červený	8	3,17
19.	<i>Robinia pseudoacacia</i>	Agát biely	31	12,30
20.	<i>Salix alba</i>	Vfba biela	10	3,97
21.	<i>Salix caprea</i>	Vfba rakytová (rakyta)	3	1,19
22.	<i>Salix fragilis</i>	Vfba krehká	1	0,40
23.	<i>Sambucus nigra</i>	Baza čierna	2	0,79
24.	<i>Swida sanguinea</i>	Svíb krvavý	1	0,40
25.	<i>Tilia cordata</i>	Lipa malolistá	16	6,35
26.	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa veľkolistá	4	1,59
27.	<i>Ulmus minor</i>	Brest hrabolistý	4	1,59
28.	<i>Viscum album</i>	Imelo biele	-	-
Spolu listnaté dreviny			241	95,64
Spolu – všetky dreviny			252	100,00

Počet exemplárov a zastúpenie uvádzané iba pri solitérnych drevinách, pri parazitoch nie.

D.2 Zoznam a popis drevín

Ihličnaté dreviny

PICEA – SMREK (*Pinaceae*)

Picea abies (L.) KARST. – Smrek obyčajný

Autochtónny druh. Je najpočetnejším ihličnanom areálu. Všetkých 6 kusov rastie v blízkosti bývalej nemocničnej čistiarne odpadových vôd. Sú to však relatívne mladé jedince, ktoré nie sú z pôvodnej výsadby historického parku. Boli vysadené pravdepodobne pri sadovníckych úpravách po výstavbe nemocnice. Tento druh však pravdepodobne bol súčasťou drevinovej skladby historického parku. Najhrubší priemer kmeňa 41 cm bol zaznamenaný až u dvoch stromov (stromy č. D127 a D132).

PINUS – BOROVIKA (*Pinaceae*)

Pinus sylvestris L. – Borovica lesná (sosna)

Z tejto domácej dreviny v areáli rastú iba 3 kusy, z ktorých najhrubší strom (č. D15) má priemer kmeňa 44 cm v prsnej výške. Dva stromy rastú vo svahu pod Parkom mieru, tretí (č. D130) rastie pri bývalej čistiarni odpadových vôd.

TAXUS – TIS (*Taxaceae*)

Taxus × media L. – Tis prostredný

Je to kríženec medzi *Taxus baccata* ‘Fastigiata’ a východoázijským *Taxus cuspidata*. Často pestovaná drevina. V areáli rastú 2 mladé kry pravdepodobne z náletu. Jeden rastie (č. D139) v blízkosti bývalej čistiarne, druhý (č. D35) v areáli starého ihriska pri plote s nemocnicou.

Listnaté dreviny

ACER – JAVOR (*Aceraceae*)

Acer campestre L. – Javor poľný (babyka)

Domáci druh. V rámci areálu je to najviac zastúpená drevina. Rastie tu celkom 69 kusov. Keďže je to pre tento druh jeho prirodzený biotop, veľká časť z nich je z náletu resp. z výmladkov. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 88 cm (strom č. D9). Rastie vo východnej časti starého ihriska. Obvod kmeňa – 276 cm má väčší ako jediný chránený strom tohto druhu na Slovensku (javor poľný v Urpínskej aleji s obvodom kmeňa 250 cm). Preto je potrebné zvážiť jeho ochranu.

Vzhľadom na to, že je to pomaly rastúca drevina, je predpoklad, že najhrubšie jedince tohto druhu sú pozostatkom drevinovej zložky pôvodného historického parku.

Acer platanoides L. – Javor mliečny

Domáca drevina. Rastie tu iba 1 mladý exemplár z náletu, ktorého priemer kmeňa je 4 cm (strom č. D231).

Acer pseudoplatanus L. – Javor horský (klen)

Táto domáca drevina je v areáli starého ihriska relatívne hojne zastúpená. Rastie tu celkom 33 starších i mladších stromov a je teda druhou najpočetnejšou drevinou areálu. Najhrubší priemer kmeňa 64 cm má strom č. D145. Rastie pri bývalej nemocničnej čistiarni odpadových vôd.

ALNUS – JELŠA (*Betulaceae*)

Alnus glutinosa (L.) Gaertn. – Jelša lepkavá

Autochtónna drevina. Patrí k najviac zastúpeným druhom. V celom areáli zaznamenaných 23 kusov. Väčšina z nich rastie v hustom poraste juhozápadne a západne od starého ihriska v okolí bývalého rybníka. Keďže je to bývalá niva rieky Cirochy - jej prirodzený biotop, pôvodom sú tie stromy z náletu resp. z výmladkov, Najhrubšia jelša má priemer kmeňa 69 cm (strom č. D195) a obvod 214 cm. Pre tento druh sú to úctyhodné rozmery. Na Slovensku nie je ani jedna jelša vyhlásená za chránený strom.

BETULA – BREZA (*Betulaceae*)

Betula pendula Roth. – Breza previsnutá

Na Slovensku domáci druh patrí medzi tzv. krátkoveké dreviny. Rastie tu 5 stromov tohto druhu, všetky v blízkosti bývalej čistiarne odpadových vôd resp. v hustom poraste juhozápadne od starého ihriska. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 61 cm (strom č. D135). Breza patrí k najkrajším drevinám a preto tvorí neoddeliteľnú súčasť zelene areálu.

CARPINUS – HRAB (*Corylaceae*)

Carpinus betulus L. – Hrab obyčajný

Domáci druh. V areáli nie je tak zastúpená ako v Parku mieru resp. pri nemocnici. Celkom je tu iba 5 stromov tohto druhu. Všetky rastú v hustom poraste západne a juhozápadne od starého ihriska. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 35 cm (strom č. D40).

CERASUS – ČEREŠŇA (*Rosaceae*)

Cerasus avium (L.) Moench – Čerešňa vtáčia

Patrí medzi pôvodné dreviny Slovenska. Pestovaná hojne ako ovocný druh. V areáli zaznamenané tri stromy. Najhrubšia čerešňa (strom č. D225) s priemerom kmeňa 48 cm rastie na nábreží Cirochy severozápadne od starého ihriska.

CORYLUS – LIESKA (*Corylaceae*)

Corylus avellana L. – Lieska obyčajná

Domáci druh. V areáli rastie iba jeden krík tejto dreviny (č. D39) z náletu. Rastie vo svahu blízko nemocničného plotu.

FRAXINUS – JASEŇ (*Oleaceae*)

Fraxinus excelsior L. – Jaseň štíhly

Autochtónna drevina. V rohu areálu severovýchodne od ihriska rastie iba 1 mladý strom (č. D249), ktorého priemer kmeňa je iba 16 cm.

MALUS – JABLOŇ (*Rosaceae*)

Malus domestica Borkh. – Jabloň domáca

Drevina nejasného pôvodu. V areáli rastú iba 2 stromy v blízkosti čistiarne odpadových vôd. Hrubší z nich (strom č. D139) má priemer kmeňa 43 cm.

PADUS – ČREMCHA (*Rosaceae*)

Padus avium Mill. – Čremcha obyčajná

Drevina domácej proveniencie. V areáli rastú tri relatívne mladé stromy. Najhrubším z nich je strom č. D205, ktorý rastie na brehu Cirochy SZ od starého ihriska. Je to dvoják a oba kmienky majú priemer po 26 cm.

POPULUS – TOPOľ (*Salicaceae*)

Populus nigra L. – Topoľ čierny

V areáli rastie päť jedincov tohto domáceho druhu okolo ihriska. Jeden vo svahu blízko nemocničného plotu, zostávajúce 4 stromy na nábreží medzi ihriskom a riekou Cirochou. Najhrubší strom tohto druhu (č. D242) je zároveň najhrubším stromom celého areálu a má priemer kmeňa 136 cm. Pre túto drevinu sú to úctyhodné rozmery a je potrebné zvážiť jeho vyhlásenie za chránený strom.

QUERCUS – DUB (*Fagaceae*)

Quercus petraea (Matt.) Liebl. – Dub zimný

Tento na Slovensku pôvodný druh je v areáli zastúpený štyrmi exemplármi, ktoré rastú okolo ihriska. Najhrubší z nich (strom č. D25) má priemer kmeňa 43 cm.

Quercus robur L. – Dub letný

Domáci druh. V areáli menej zastúpený ako v Parku mieru resp. pri nemocnici. Celkom tu rastie 6 exemplárov. Najstaršie z nich určite patria k pôvodnej výsadbe historického parku. Najhrubší z nich (strom č. D203) má priemer kmeňa 128 cm. Rastie severozápadne od ihriska vo svahu nad Cirochou pod budovou bývalého veľkoskladu.

Quercus rubra L. – Dub červený

Pôvodom zo Severnej Ameriky. V areáli rastie osem jedincov, všetky okolo bývalej nemocničnej čistiarne odpadových vôd. Najhrubší strom (č. D141) má priemer kmeňa 82 cm. Keďže je to rýchlejšie rastúca drevina v porovnaní s našimi domácimi druhmi dubov, je predpoklad, že tieto stromy neboli súčasťou pôvodnej výsadby historického parku.

ROBINIA – AGÁT (Fabaceae)

Robinia pseudoacacia L. – Agát biely

Druh pochádzajúci zo Severnej Ameriky na Slovensku zdomácnený. V areáli rastie celkom 31 exemplárov tohto druhu s nie najlepším zdravotným stavom. V rámci lokality D patrí k najpočetnejším drevinám. Všetky rastú okolo starého ihriska resp. pri bývalej čistiarni odpadových vôd. Najhrubší z nich má priemer kmeňa 64 cm (strom č. D166).

SALIX – VĚBA (Salicaceae)

Salix alba L. – Věba biela

Domáci druh. V areáli rastie celkom 10 jedincov. Väčšina z nich rastie v poraste na západ od starého ihriska, hlavne okolo bývalého rybníka. Jeden strom (č. D189) patrí k variete 'Tristis' známej ako „smútočná věba“. Najstatnejším stromom tohto druhu je troják (strom č. D214), ktorého najhrubší kmeň má priemer 107 cm .

Salix caprea L. – Věba rakytová (rakyta)

Domáci druh. V areáli rastú 3 mladšie exempláre tohto druhu, všetky z náletu. Najhrubší strom (č. D177) má priemer u jedného kmeňa dvojáka 16 cm a rastie za budovou medzi Sninčanmi nazývanej „starý kaštieľ“.

Salix fragilis L. – Věba krehká

Na Slovensku je to pôvodná rýchlorastúca drevina. V areáli rastie iba jedna věba (strom č. D194) tohto druhu v blízkosti bývalého rybníka. Jej priemer kmeňa je 69 cm.

SAMBUCUS – BAZA (*Caprifoliaceae*)

Sambucus nigra L. – Baza čierna

V areáli starého ihriska rastú dva kry tejto domácej dreviny a to z náletu.

SWIDA – SVÍB (*Cornaceae*)

Swida sanguinea (L.) Opiz – Svíb krvavý

Na Slovensku patrí medzi domáce dreviny. V areáli zaznamenaný iba jeden mladý krík (č. D20) z náletu v juhovýchodnom rohu starého ihriska.

TILIA – LIPA (*Tiliaceae*)

Tilia cordata MILL. – Lipa malolistá

Táto domáca drevina je v rámci areálu jednou z najpočetnejších. Celkom tu rastie 16 stromov rôzneho veku roztrúsene po celom areáli. Najhrubší z nich (strom č. D1) má priemer kmeňa 91 cm. Rastie na okraji areálu východne od ihriska a patrí k pôvodnej výsadbe historického parku. Táto drevina patrí k významným kompozičným prvkom areálu.

Tilia platyphyllos Scop. – Lipa veľkolistá

Autochtónna drevina veľmi podobná predošlej. V areáli boli zaznamenané 4 stromy. Všetky rastú vo východnej časti starého ihriska. Najhrubší strom (č. D27) má priemer kmeňa 60 cm. Taktiež patrí k významným kompozičným prvkom pôvodného parku.

ULMUS – BREST (*Ulmaceae*)

Ulmus minor MILL. – Brest hrabolistý

Na Slovensku domáca drevina. Boli tu zaznamenané 4 exempláre rôzneho veku roztrúsene po celom areáli. Najhrubší z nich (strom č. D240) má priemer kmeňa 127 cm. Sú to úctyhodné rozmery pre túto drevinu a bolo by vhodné vyhlásiť ho za chránený strom. Na Slovensku sú iba tri stromy tohto druhu vyhlásené za chránené, všetky v západnej časti Slovenska (okresy Banská Bystrica, Čadca, Ilava). Rastie na nábřeží medzi starým ihriskom a riekou Cirochou. Patrí k pôvodným drevinám historického parku. Keďže je to drevina, ktorá rastie často v tzv. tvrdom lužnom lese, je pravdepodobné, že podobne ako pri iných na Slovensku autochtónnych druhoch, je tento strom taktiež prirodzeným prvkom využitým pri kompozícii historického parku.

VISCUM – IMELO (*Loranthaceae*)

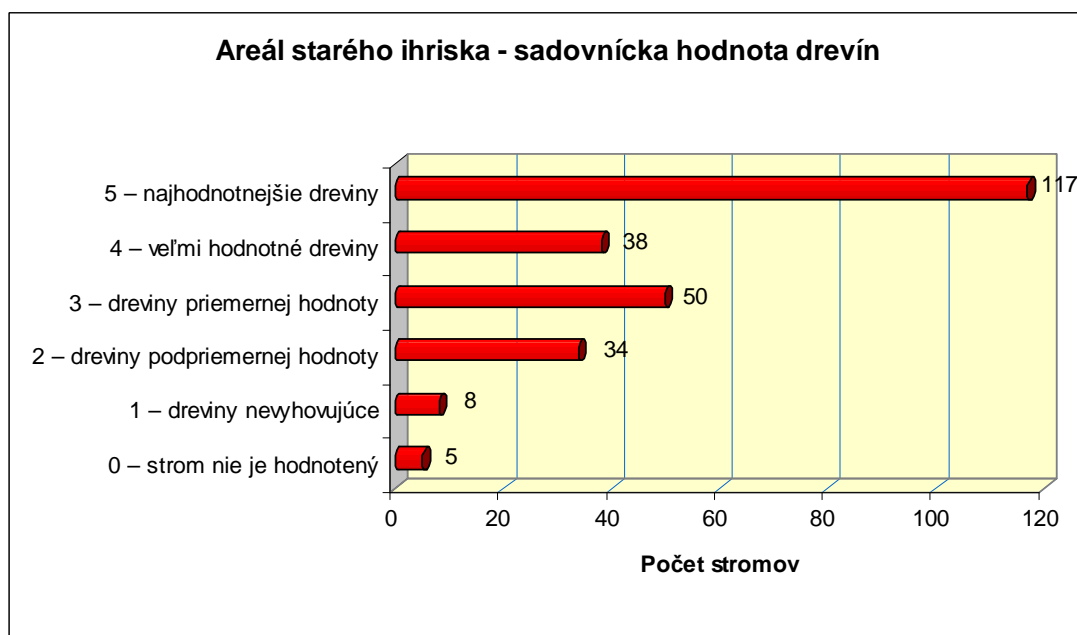
Viscum album L. – Imelo biele

Táto na Slovensku pôvodná drevina je uvedená v zozname druhov len pre úplnosť. Rastie iba ako poloparazit v korunách niektorých drevín a preto netvorí samostatný kompozičný prvok. Pri starom ihrisku Bol zaznamenaný iba poddruh imelo biele pravé (*Viscum album ssp. album*) a to v korunách troch topoľov čiernych (*Populus nigra*). Sú to stromy číslo D232, D236 a D242. Je to skôr neželaný element. Pri premnožení môže ohroziť zdravotný stav napadnutých stromov a spôsobiť ich odumretie. Preto v budúcnosti treba tento druh monitorovať.

D 3. Dreviny podľa sadovnickej hodnoty

Najhodnotnejšie dreviny (kategória 5) v areáli starého ihriska so 46,4 %-ným zastúpením (117 stromov) tvoria predovšetkým javor poľný a javor horský. Sú to exempláre s typickým habitom. Veľmi hodnotných drevín (kategória 4) je v dotknutom areáli menej v porovnaní s Parkom mieru, ale viac ako v areáli nemocnice. Táto kategória tu má zastúpenie 15,1 % (38 stromov). Sú to zdravé dreviny s netypickým habitom. Vyššie zastúpenie – 19,8 %, majú v areáli dreviny priemernej hodnoty (kategória 3), ktorých je celkom 50 kusov. V tomto areáli majú relatívne veľký podiel - až 13,5 % (34 stromov) dreviny podpriemernej hodnoty (kategória 2). Z celkového počtu 3,2 % (8 kusov) patrí k drevinám nevyhovujúcim (kategória 1). K nevyhovujúcim drevinám patrí viacero druhov listnáčov. Sú to buď sucháre resp. stromy v značnom stupni defoliácie, alebo dreviny deformované rastom v stiesnených pomeroch (pod zápojom alebo v tesnej blízkosti inej dreviny). Päť drevín, väčšinou mladých nebolo hodnotených, čo sú dve percentá.

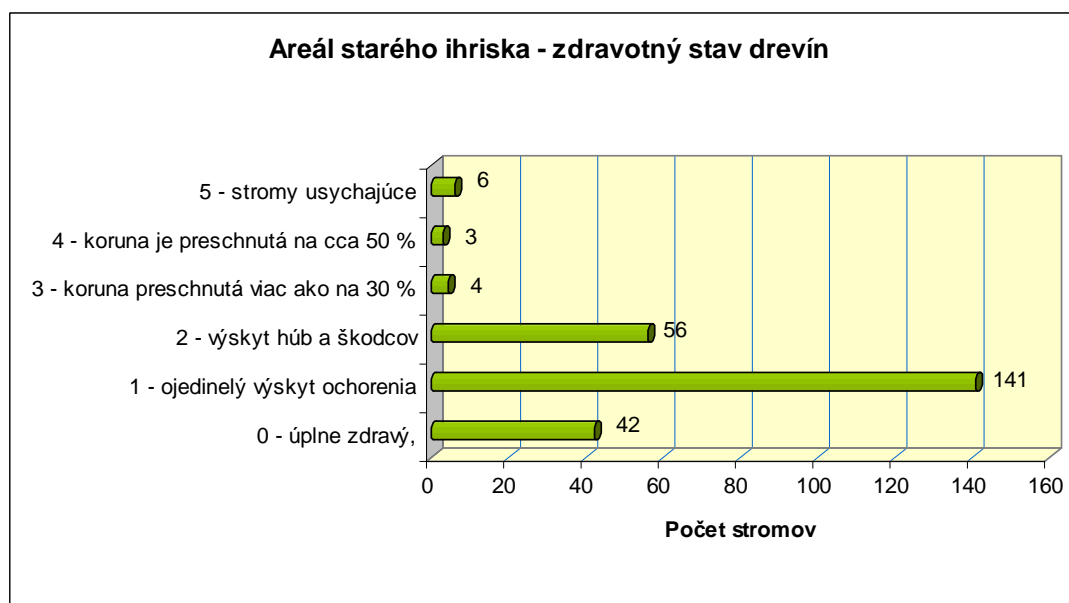
Zastúpenie drevín podľa sadovnickej hodnoty uvádza nasledujúci graf:

D 4. Zdravotný stav drevín

Na rozdiel od Parku mieru resp. areálu nemocnice v areáli starého ihriska úplne zdravé stromy netvoria najvyšší podiel. Je ich 42 kusov, čo predstavuje 16,7 %. Najväčší podiel, viac ako polovicu tu tvoria stromy s ojedinelým výskytom pôvodcov ochorení alebo drobným mechanickým poškodením. Tých je 141 ks čo je 56,0 %. Na 56 stromoch (22,2 %) je výskyt húb a škodcov spôsobujúcich čiastočné presychanie koruny stromov, alebo na kmeni sú dutiny malých rozmerov, pričom stabilita stromu nie je narušená. 4 stromy (1,6 %) majú korunu preschnutú viac ako na 30 %, 3 stromy (1,2 %) sú s korunou preschnutou na viac ako 50 %. V areáli bolo nájdených 6 drevín usychajúcich resp. vyschnutých (suchárov), čo predstavuje 2,3 %.

Zastúpenie drevín podľa zdravotného stavu uvádza nasledujúci graf:

Dendrologickým prieskumom bolo zistených 41 rôznych spôsobov poškodenia stromov. Veľká časť drevinovej zložky areálu rastie v relatívne hustom poraste medzi nádvorím kaštieľa a starým ihriskom. Tento porast nie je udržiavaný, je čiastočne zdivočelý, o čom svedčí aj veľmi hustý podrast z náletu rôznych drevín, miestami takmer neprieknuteľný. Čiže v tomto areáli v porovnaní s Parkom mieru resp. s areálom nemocnice sa menej často vyskytujú škody spôsobené človekom. Najčastejším poškodením na drevinách rastúcich v areáli starého ihriska sú suché tenké konáre, ktoré však uschýňajú aj u zdravých stromov vďaka prirodzenému procesu rastu a formovania korún. Suché tenké konáre boli zaznamenané pri

143 stromoch, čo predstavuje 56,75 % z celkového počtu drevín areálu. Druhým najpočetnejším spôsobom poškodenia je vidlicovitá koruna zaznamenaná pri 93 drevinách, čo predstavuje 36,90 % z celkového počtu drevín v areáli. Tretím v poradí je suchá hniloba, ktorou trpí 62 jedincov, teda 24,60 % drevín areálu. Z antropogénnych poškodení tu početne dominujú škody spôsobené vandalmi na rozdiel od areálu nemocnice a Parku mieru, kde veľký podiel tvoria poškodenia spôsobené pri starostlivosti o park (napr. pri kosbe). Z človekom spôsobených poškodení najčastejším je nekvalitné ošetrovanie konárov (pravdepodobne vyvetvovanie vandalmi na palivo pri kladení ohňa), ktoré je zaznamenané u 29 stromov – 11,51 % z celkového počtu 252 drevín rastúcich v areáli.

I napriek týmto poškodeniam, vďaka vysokému podielu úplne zdravých stromov a stromov s ojedinelým výskytom poškodenia, drevinová zložka areálu ihriska je v relatívne dobrom zdravotnom stave. Je však treba zvýšiť starostlivosť o dreviny v poraste vo vyššie spomínanej zanedbanej časti medzi ihriskom a kaštieľom.

Tab. 8: Prehľad spôsobov poškodenia v Areáli starého ihriska

P. č.	Spôsob poškodenia	Počet ks	%
1.	Suché tenké konáre (1)	143	56,75
2.	Vidlicovitá koruna (62)	93	36,90
3.	Suchá hniloba (32)	62	24,60
4.	Nevyvážená koruna - jednostranne zavetvená koruna (20b)	60	23,81
5.	Rana na kmeni (5b)	51	20,24
6.	Nevyvážená koruna - šikmo naklonený strom (20a)	48	19,05
7.	Strom nemá dobré podmienky na rast a vývoj, rastie v podraste (75)	38	15,08
8.	Zdeformovaný kmeň (66)	35	13,89
9.	Úmyselné poškodenie človekom - nekvalitné ošetrovanie konárov (43g)	29	11,51
10.	Na báze kmeňa a na kmeňoch je mnoho výmladkov (77)	22	8,73
11.	Dutina na kmeni (12)	19	7,54
12.	Defoliácia (88)	18	7,14
13.	Úmyselné poškodenie človekom - záseky na kmeni (43b)	17	6,75
14.	Dutina na báze kmeňa (14)	15	5,95
15.	Mokrú hniloba (33)	11	4,37
16.	Úmyselné poškodenie človekom - olamovanie konárov (43a)	11	4,37
17.	Živočíšni škodcovia (49)	11	4,37
18.	Úmyselné poškodenie človekom - odretá kôra na kmeni (43c)	9	3,57
19.	Metlovitý rast konárov v korune (64)	9	3,57
20.	Úmyselné poškodenie človekom - kmene sú mechanicky poškodené (v kmeni sú klince, železá a pod.) (43k)	8	3,17

21.	Rana na báze kmeňa (5c)	6	2,38
22.	Uzatvorená dutina (16)	6	2,38
23.	Plodnice na kmeni (29)	6	2,38
24.	Vysoko vyvetvený kmeň (63)	5	1,98
25.	Dutina na konároch (11)	4	1,59
26.	Poškodené korene - výkop, priekopa, poškodenie stavebnými zemnými prácami (parkovisko) (26f)	4	1,59
27.	Klimatické trhliny (51)	4	1,59
28.	Odlomené konáre visia v korune stromov, ohrozujú bezpečnosť obyvateľov (22a)	3	1,19
29.	Poškodené korene - zabetónované, alebo asfaltom zakryté korene (26e)	3	1,19
30.	Parazity (napr. imelo) (50)	3	1,19
31.	Rana na konároch (5a)	2	0,79
32.	Úmyselné poškodenie človekom - poškodenie ohňom (43d)	2	0,79
33.	Úmyselné poškodenie človekom - plot (vrastené profily), múry (43m)	2	0,79
34.	Kanalizácia pri koreňoch (90)	2	0,79
35.	Suchár (91)	2	0,79
36.	Suché konštrukčné konáre (2)	1	0,40
37.	Poškodené korene - neprimeraná zvýšená úroveň zeme okolo koreňov (26d)	1	0,40
38.	Úmyselné poškodenie človekom - orez konárov pod elektrickým vedením (43f)	1	0,40
39.	Rakovina (52)	1	0,40
40.	Zle založená koruna (65)	1	0,40
41.	Vrcholec suchý (76a)	1	0,40

D 5. Spoločenská hodnota drevín

Na základe dendrometrických veličín (obvod kmeňa vo výške 1,3 m nad úrovňou terénu, plošný priemet krov, výška krov) a druhu dreveniny bola vypočítaná spoločenská hodnota drevín v zmysle prílohy 33 až 35 vyhlášky č. 24/2003 Z. z. v znení neskorších predpisov, ktorou sa vykonáva Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

U drevín rastúcich v areáli starého ihriska boli uplatnené nasledovné zrážkové resp. prirážkové indexy:

0,1 podľa písmena a) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena odumretá),

0,4 podľa písmena b) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí nad 60 % - ťažké poškodenie),

0,6 podľa písmena c) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 25 do 60 % - stredné poškodenie),

0,8 podľa písmena d) prílohy č. 35 vyhlášky (ak je drevena poškodená alebo je iným spôsobom znížená jej fyziologická hodnota v rozpätí od 11 do 25 % - slabé poškodenie),

0,9 podľa písmena e) prílohy č. 35 vyhlášky (krátkoveká drevena) pri breze, vrbe, čremche, ovocných drevinách a krovinách,

1,1 podľa písmena f) prílohy č. 35 vyhlášky (dlhoveká drevena) pri viacerých druhoch drevín (lipa, duby, ap.),

1,2 podľa písmena g) prílohy č. 35 vyhlášky ak je vek stromu vyšší ako 100 rokov,

1,5 podľa písmena j) prílohy č. 35 vyhlášky ak rastú v botanických a zoológických záhradách, arborétach, historických parkoch, v priestoroch kúpeľov a liečebných zariadení a ak nie sú vyhlásené za chránené územia.

Výpočet spoločenskej hodnoty vyrúbaných drevín je v prílohe č. 8, ktorou je tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v Areáli starého ihriska v Snine vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“.

Celková spoločenská hodnota drevín rastúcich v Areáli starého ihriska je

338 214,04 €,

slovom Tristotridsat'osemtisíc dvestoštrnásť Eur štyri centy.

Spoločenská hodnota všetkých drevín záujmového územia spolu je

1 247 316,64 €,

**slovom Jeden milión dvestoštyridsaťsedemtisíc tristošestnásť Eur
šesťdesiatštyri centov.**

VI. NÁVRH NA ZÁSAHY

Na základe výsledkov hodnotenia drevín a plôch zelene uvedených v textovej a tabuľkovej časti je potrebné realizovať nasledujúce zásahy :

VI.1.: Návrhy na výrub a ošetrovanie stromov:

A/ Park mieru

a) výrub stromov:

- *Acer campestre* – 2 stromy (A163 – viackmenný s obvodmi kmeňov 24 cm, 22 cm, 17 cm, 17 cm a 16 cm; strom A164 – troják s obvodmi 19 cm, 15 cm a 9 cm),
- *Aesculus hippocastanum* – 4 stromy (A3 – 215 cm; A8 – 222 cm; A24 – 203 cm a A27 – 164 cm),
- *Betula pendula* – 3 stromy (A70 – 106 cm; A92 – 99 cm a A94 – 67 cm),
- *Carpinus betulus* – 1 strom (výrub navrhovaný v prípade odstránenia oplotenia A76 – 269 cm, v prípade ponechania plotu ponechať aj tento strom),
- *Fraxinus excelsior* – 1 ks (výrub zlomeného mladého stromu A58 s obvodom kmeňa 7 cm),
- *Larix decidua* – 2 ks (stromy A176 – 92 cm a A269 – 88 cm),
- *Picea abies* – 23 ks (A42 – 48 cm; A43 – 59 cm; A62 – 82 cm; A64 – dvoják s obvodmi kmeňov 92 cm a 62 cm; A65 – 94 cm; A66 – 47 cm; A73 – 44 cm; A74 - 41 cm; A75 – 46 cm; A86 – dvoják s obvodmi kmeňov 71 cm a 43 cm; A96 - 51 cm; A170 – 96 cm; A183 – 74 cm; A202 – 71 cm; A218 – 51 cm; A222 - 39 cm; A231 – 40 cm; A235 – 58 cm; A250 – 212 cm; A251 – 35 cm; A252 - 41 cm; A257 – 33 cm; A258 – 74 cm),
- *Picea omorica* – 1 ks (A234 – 33 cm),
- *Picea pungens* – 1 ks (A54 – 64 cm),
- *Pinus nigra* – 7 ks (A108 – 7 cm, A110 – 6 cm; A245 – 77 cm; A259 – 125 cm; A260 – 140 cm; A261 – 167 cm; A262 – 152 cm),
- *Pseudotsuga menziesii* – 1 ks (A125 – 52 cm),
- *Quercus robur* – 3 ks (A270 – 278 cm; A275 – 257 cm; A277 – 321 cm),
- *Robinia pseudoacacia* – 21 ks (A4 – 231 cm; A5 – 195 cm; A105 – 130 cm; A106 – 138 cm; A117 – 8 cm; A121 – 13 cm; A122 – 47 cm; A127 – 77 cm; A128 – 69 cm; A129 - 52 cm; A130 – 54 cm; A147 – 224 cm; A151 – 242 cm;

A174 -174 cm; A204 – 97 cm; A205 – 113 cm; A207 – dvoják s obvodom kmeňov 7 cm a 7 cm; A230 – 148 cm; A232 – 201 cm; A237 – 74 cm; A241 – 134 cm),

- *Salix caprea* – 3 ks (A88 – 18 cm; A89 – 17 cm; A90 – dvoják s obvodom kmeňov 20 cm a 18 cm),

- *Sambucus nigra* – 1 ks (výrub kra číslo A13).

b) zrezanie kmeňa vo výške 3 m:

- *Robinia pseudoacacia* – 1 ks (A162),

Spoločenská hodnota stromov navrhnutých na výrub je

77 671,85 €,

Slovom Sedemdesiatsedemtisíc šesťstosedemdesiatjeden Eur osemdesiatpäť centov.

c) zrezanie jedného (dvoch) kmeňa(-ov) stromu (dvojáka, trojáka):

- *Acer campestre* – 1 strom (A158 – dva kmene z trojáka s obvodom kmeňa 11 a 12 cm)

- *Cerasus avium* – 1 strom (A164 – jeden kmeň z dvojáka s obvodom kmeňa 19 cm),

d) rez kostrového konára:

- *Robinia pseudoacacia* – 1 ks (A156),

e) orez bočných konárov:

- *Aesculus hippocastanum* – 2 ks (A6; A29),

- *Robinia pseudoacacia* – 1 ks (A224),

f) orez suchých konárov:

- *Quercus robur* – 6 ks (A111; A113; A133; A148; A172; A206),

- *Robinia pseudoacacia* – 2 ks (A210; A249),

g) odborné ošetrovanie kmeňa

- *Robinia pseudoacacia* – 1 ks (A173),

h) ošetrovanie kostrových konárov:

- *Quercus robur* – 1 ks (A278),

B/ Areál nemocnice

a) výrub stromov:

- *Abies nordmanniana* - 5 ks (strom č. B68 – obvod kmeňa 162 cm; B177 – 109 cm; B178 – dvoják s obvodom kmeňov 87 cm a 79 cm; B179 – 144 cm; B180 – 118 cm),
- *Acer campestre* – 2 ks (B110 – 60 cm; B209 – dvoják s obvodom kmeňov 7 cm a 7 cm),
- *Acer platanoides* – 3 ks (B46 – 6 cm; B263 – 50 cm; B307 – 9 cm),
- *Acer pseudoplatanus* – 1 ks (B365 – dvoják s obvodom kmeňov 11 cm a 9 cm),
- *Betula pendula* – 1 ks (B89 – 139 cm),
- *Carpinus betulus* – 4 ks (B217 – 139 cm; B260 – 199 cm; B261 -132 cm; u stromu B258 – 172 cm výrub navrhovaný len v prípade odstránenia oplotenía, v prípade ponechania plotu ponechať aj tento strom, ;),
- *Fraxinus excelsior* – 1 ks (B308 – 12 cm),
- *Juniperus chinensis* – 2 ks (kry č. B75 a B82),
- *Picea abies* – 16 ks (B37 – 66 cm; B39 – 41 cm; B41 – 64 cm; B49 – 109 cm; B65 – 77 cm; B85 – 121 cm; B93 – 93 cm; B96 – 111 cm; B104 – 107 cm; B131 - 61 cm; B151 – 125 cm; B169 – 128 cm; B185 – 125 cm; B244 – 117 cm; B259 – 78 cm; B298 – 97 cm),
- *Picea glauca* 'Conica' – 1 ks (ker č. B22),
- *Picea pungens* – 7 ks (B67 – 103 cm; B90 – 98 cm; B97 – 98 cm; B156 - dvoják s obvodom kmeňov 73 cm a 47 cm; B168 – 79 cm; B170 – 55 cm; B271 – 80 cm),
- *Pinus nigra* – 1 ks (B224 – 8 cm),
- *Pinus strobus* – 1 ks (B343 – 127 cm),
- *Pinus sylvestris* – 3 ks (B205 – 77 cm, B344 – 103 cm; B345 – 130 cm),
- *Prunus domestica* – 1 ks (B309 – 8 cm),
- *Pseudotsuga menziesii* – 4 ks (B44 – 146 cm, B47 – 60 cm; B51 – 127 cm; B164 - 108 cm),
- *Quercus robur* – 1 ks (B87 – 256 cm),
- *Robinia pseudoacacia* – 15 ks (B214 – 63 cm; B229 – 254 cm; B232 – 142 cm; B235 – 208 cm; B238 – 173 cm; B242 – 193 cm; B243 – 208 cm; B277 – štvorák s obvodom kmeňov 8 cm, 7 cm, 6 cm a 6 cm; B278 – 193 cm; B279 – 5 cm; B292 - troják s obvodom kmeňov 10 cm, 8 cm a 7 cm; B349 – 115 cm; B350 - 228 cm; B351 – 181 cm; B354 – 188),
- *Syringa vulgaris* – 2 ks (B132 – 21 cm; B133 – 22 cm),

- *Taxus x media* – 11 ks (kry B10; B126; B134; B313; B314; B330; B331; B332; B333; B335; B336),
- *Thuja occidentalis* – 5 ks (stromy B130 – 35 cm; B275 – 37 cm; kry B312; B319; B320),
- *Thuja plicata* – 1 ks (B287 – dvoják s obvodom kmeňov 80 cm a 63 cm),

Spoločenská hodnota stromov navrhnutých na výrub je

81 133,29 €,

slovom Osemdesiatjedentisíc jednototridsaťtri Eur dvadsaťdeväť centov .

b) rez kostrového konára:

- *Acer pseudoplatanus* – 1 ks (B48),
- *Tilia cordata* – 1 ks (B284),

c) orez bočných konárov:

- *Betula pendula* – 1 ks (B56),
- *Quercus petraea* – 1 ks (B188),
- *Quercus robur* – 1 ks (B102),

d) orez suchých konárov:

- *Quercus robur* – 1 ks (B191),

e) orez koruny

- *Acer platanoides* 'Globosum' – 1 ks (B43),

f) ošetrovanie koruny:

- *Carpinus betulus* – 1 ks (B5),

g) výsek náletových listnatých drevín prerastajúcich ker:

- *Rhododendron x hybridum* – 2 ks (B120; B121),

h) Stabilizácia kmeňa mladého stromčeka kolíkom:

- *Tilia cordata* – 1 ks (B176),

C/ Areál kaštieľa

a) výrub stromov:

- *Acer campestre* – 1 ks (strom č. C52 – obvod kmeňa 9 cm),
- *Acer platanoides* – 1 ks (C59 – obvod kmeňa 66 cm),
- *Acer pseudoplatanus* – 5 ks (C6 – dvoják s obvodom kmeňov 18 cm a 8 cm; C16 – 87 cm; hlúčik mladých stromčekov z náletu č. C32; C48 – 11 cm; C53 - 35 cm),
- *Malus domestica* – 2 ks (strom č. C62 – 77 cm; C63 – 79 cm),
- *Picea abies* – 7 ks (C69 – 84 cm; C70 – 91 cm; C71 – 78 cm; C72 – 74 cm; C75 – 82 cm; C76 – 58 cm; C78 – 107 cm),
- *Prunus domestica* – 1 ks (C57 – 78 cm),
- *Robinia pseudoacacia* – 1 ks (C55 – 43 cm),
- *Rosa canina* – 1 ks (ker č. C7),
- *Salix caprea* – 1 ks (C54 – 22 cm),
- *Sambucus nigra* – 2 ks (kry č. C21 a C37),
- *Syringa vulgaris* – 2 ks (kry č. C5 a C18),

Spoločenská hodnota stromov navrhnutých na výrub je

11 047,47 €,

slovom Jedenásťtisíc štyridsaťsedem Eur štyridsaťsedem centov.

b) orez suchých konárov:

- *Quercus robur* – 1 ks (C20),
- *Tilia cordata* – 1 ks (C73),

c) ošetrovanie koruny:

- *Malus domestica* – 1 ks (C64),

D/ Areál starého ihriska

a) výrub stromov:

- *Acer campestre* – 22 ks (strom č. D22 – obvod kmeňa 128 cm; D38 – 176 cm; D43 – 39 cm; D45 – 24 cm; D49 – dvoják s obvodom kmeňov 114 cm a 102 cm; D51 – dvoják s obvodom kmeňov 86 cm a 74 cm; D59 – 97 cm; D61 – 138 cm; D63 – 106 cm; D91 – troják s obvodom kmeňov 110 cm, 58 cm a 33 cm; D92 – 84 cm; D93 - 66 cm; D95 – 99 cm; D97 – dvoják s obvodom kmeňov 91 cm a 81 cm; D118 – 43 cm; D119 – 131 cm; D120 – 64 cm; D122 – 62 cm; D125 – dvoják s obvodom kmeňov 43 cm a 27 cm; D188 – 71 cm; D201 - 95 cm; D216 – 91 cm),
- *Acer pseudoplatanus* – 10 ks (D52 – obvod kmeňa 34 cm; D150 – 72 cm; D154 - 43 cm; D156 – 86 cm; D158 – 38 cm; D160 – 54 cm; D161 – 78 cm; D175 - 16 cm; D176 – štvorák s obvodom kmeňov 15 cm, 12 cm, 11 cm a 10 cm; D180 – troják s obvodom kmeňov 15 cm, 11 cm a 10 cm),
- *Alnus glutinosa* – 10 ks (D53 – troják s obvodom kmeňov 59 cm, 51 cm a 42 cm; D54 – 59 cm; D55 – 74 cm; D57 – 63 cm; D88 – 100 cm; D115 – 77 cm; D116 - dvoják s obvodom kmeňov 106 cm a 93 cm; D123 – 63 cm; D124 – 43 cm; D215 – 81 cm),
- *Betula pendula* – 1 ks (D117 – 103 cm),
- *Carpinus betulus* – 1 ks (D66 – 62 cm),
- *Cerasus avium* – 1 ks (D221 – 14 cm),
- *Corylus avellana* – 1 ks (ker č. D39),
- *Malus domestica* – 1 ks (strom č. D140 – 69 cm),
- *Picea abies* – 4 ks (D129 – 46 cm; D134 – 86 cm; D136 – 81 cm; D137 – dvoják s obvodom kmeňov 84 cm a 77 cm),
- *Pinus sylvestris* – 3 ks (D15 – 138 cm; D16 – 127 cm; D130 – 70 cm),
- *Quercus petraea* – 1 ks (D64 – 110 cm),
- *Robinia pseudoacacia* – 28 ks (D19 – 19 cm; D21 – 20 cm; D75 – 112 cm; D76 - troják s obvodom kmeňov 62 cm, 41 cm a 34 cm; D78 – 40 cm; D79 – troják s obvodom kmeňov 91 cm, 39 cm a 37 cm; D80 – 40 cm; D85 – 72 cm; D86 - 72 cm; D100 – troják s obvodom kmeňov 114 cm, 77 cm a 76 cm; D102 - 121 cm; D109 - 80 cm; D148 – 123 cm; D149 – 106 cm; D164 - 88 cm; D166 – 201 cm; D167 – 99 cm; D170 – 66 cm; D174 – dvoják s obvodom kmeňov 30 cm a 20 cm; D185 – 143 cm; D187 – 94 cm; D190 – 116 cm; D191 - dvoják

- s obvodom kmeňov 84 cm a 51 cm; D192 – dvoják s obvodom kmeňov 154 cm a 136 cm; D199 – 75 cm; D217 – 99 cm; D224 – 126 cm; D246 - 144 cm;),
- *Salix alba* – 2 ks (mladý stromček č. D23; D223 – päťkmený strom s obvodom kmeňov 97 cm, 83 cm, 73 cm, 70 cm a 62 cm),
 - *Salix caprea* – 3 ks (D81 – 28 cm; D177 – dvoják s obvodom kmeňov 49 cm a 41 cm; D226 – dvoják s obvodom kmeňov 26 cm a 21 cm),
 - *Tilia cordata* – 1 ks (D41 – 116 cm).

Spoločenská hodnota stromov navrhnutých na výrub je

89 926,67 €,

slovom Osemdesiatdeväťtisíc deväťstodvadsaťšesť Eur šesťdesiatšesť centov.

b) zrezanie dvoch kmeňov viackmenného stromu (trojáka):

- *Acer campestre* – 1 strom (D50 – dva kmene z trojáka s obvodom kmeňa 98 cm a 51 cm)
- *Acer pseudoplatanus* – 1 strom (D52 – dva kmene z trojáka s obvodom kmeňa 63 cm a 33 cm)
- *Robinia pseudoacacia* – 1 strom (D33 – dva kmene z viackmenného stromu s obvodom kmeňa 86 cm a 89 cm),

c) rez kostrového konára:

- *Acer campestre* – 2 ks (stromy č. D181 a D200),

d) orez suchých konárov:

- *Acer campestre* – 6 ks (stromy č. D2; D5; D7; D9; D10 a D202),
- *Alnus glutinosa* – 1 ks (strom č. D110),
- *Carpinus betulus* – 1 ks (strom č. D165),
- *Quercus rubra* – 3 ks (D106; D107 a D108),
- *Salix alba* – 1 ks (D214),

VI.2.: Návrhy na výsadbu stromov a krov:

A/ Park mieru

V tomto sektore, aby sa zachovali charakteristické rysy anglického parku, navrhujeme:

- predovšetkým výsadbu stromov na voľnejších plochách tak, aby sa zachovala nepravidelná distribúcia drevinovej zložky v Parku mieru. Pri návrhu druhov sme vychádzali z pôvodnej drevinovej skladby historického parku,
- pri druhoch drevín s malou početnosťou, ktoré sú navrhnuté na výrub navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste,
- obdobne pri druhoch určených na výrub tvoriacich historické aleje (gaštanová a hrabová) navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste a doplnenie novou výsadbou v častiach aleje, kde v minulosti už pôvodné solitéry boli vyrúbané resp. je predpoklad odumierania starších exemplárov tohto druhu,
- v tomto parku sa nenavrhuje počet drevín na výsadbu zodpovedajúci počtu drevín na výrub. Rozdiel bude predmetom navrhovanej výsadby v sektore D (plocha futbalového ihriska).

Tab. 9 Prehľad drevín a krovín navrhnutých na výsadbu v Parku Mieru

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet exemplárov
1.	<i>Larix decidua</i>	Smrekovec opadavý	1
2.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	5
3.	<i>Picea omorica</i>	Smrek omorikový (omorika)	5
4.	<i>Picea pungens</i>	Smrek pichľavý	1
5.	<i>Pinus nigra</i>	Borovica čierna	10
6	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Duglaska tisolistá	3
Spolu - ihličnaté dreviny			25
7.	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Pagaštan konský	25
8.	<i>Carpinus betulus</i>	Hrab obyčajný	15
9.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	3
10.	<i>Tilia cordata</i>	Lipa malolistá	3
Spolu Listnaté dreviny			46
Spolu – všetky dreviny			71

B/ Areál nemocnice

Rovnako i v tomto sektore, aby sa zachovali charakteristické rysy, navrhujeme:

- predovšetkým výsadbu stromov na voľnejších plochách tak, aby sa zachovala nepravidelná distribúcia drevinovej zložky v areáli nemocnice. Pri návrhu druhov sme vychádzali z pôvodnej drevinovej skladby historického parku,
- pri druhoch drevín s malou početnosťou, ktoré sú navrhnuté na výrub navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste,
- obdobne pri druhoch určených na výrub tvoriacich historické aleje (gaštanová a hrabová) navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste a doplnenie novou výsadbou v častiach aleje, kde v minulosti už pôvodné solitéry boli vyrúbané resp. je predpoklad odumierania starších exemplárov tohto druhu,
- navrhujeme náhradnú výsadbu situovať v časti pozdĺž obvodového oplotenia oddeľujúceho nemocnicu od cesty a školy z dôvodu tlmenia hluku a prašnosti,
- v tomto parku sa nenavrhuje počet drevín na výsadbu zodpovedajúci počtu drevín na výrub. Rozdiel bude predmetom navrhovanej výsadby v sektore D (plocha futbalového ihriska).

Tab. 10: Prehľad drevín a krovín navrhnutých na výsadbu v Areáli Nemocnice Snina

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet exemplárov
1.	<i>Abies nordmanniana</i>	Jedľa Nordmannova	5
2.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	7
3.	<i>Picea glauca</i>	Smrek biely	1
4.	<i>Picea pungens</i>	Smrek pichľavý	5
5.	<i>Pinus nigra</i>	Borovica čierna	2
6.	<i>Pinus strobus</i>	Borovica hladká (wejmutovka)	2
7.	<i>Pinus sylvestris</i>	Borovica lesná (sosna)	3
8..	<i>Pseudotsuga menziesii</i>	Duglaska tisolistá	2
9.	<i>Taxus baccata</i>	Tis obyčajný	5
10.	<i>Thuja plicata</i>	Tuja riasnatá	1
Spolu - ihličnaté dreviny			33
11.	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Javor horský (klen)	3
12.	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Pagaštan konský	5
13.	<i>Carpinus betulus</i>	Hrab obyčajný	10
14.	<i>Juglans nigra</i>	Orech čierny	2
15.	<i>Juglans regia</i>	Orech kráľovský	3
16.	<i>Quercus petraea</i>	Dub zimný	6
Spolu listnaté dreviny			29
Spolu – všetky dreviny			62

C/ Areál kaštieľa

Rovnako i v tomto sektore, aby sa zachovali charakteristické rysy, navrhujeme:

- predovšetkým výsadbu drevín na voľnejších plochách, tu však na rozdiel od ostatných troch sektorov záujmového územia rozmiestnenie sadovníckych plôch by malo byť v pravidelnejších tvaroch, predovšetkým na zadnom nádvorí kaštieľa, kde bol v minulosti parter.
- v tomto parku sa nenavrhuje počet drevín na výsadbu zodpovedajúci počtu drevín na výrub. Rozdiel bude predmetom navrhovanej výsadby v sektore D (plocha futbalového ihriska).
- pri návrhu druhov sme vychádzali z pôvodnej drevinovej skladby historického parku, preto navrhujeme jednak rešpektovať druhy pôvodnej drevinovej skladby historického parku, a jednak výsadbu stromov v areáli doplniť o druhy, ktoré v minulosti v historickom parku rástli a v súčasnosti sa tu už nevyskytujú, ako ľaliovník tulipanokvetý a sofora japonská,
- pri druhoch drevín s malou početnosťou, ktoré sú navrhnuté na výrub navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste,
- samostatnú pozornosť venovať zeleni v okolí fontány sochy Herkulesa v rámci vyššie spomenutého parteru, aby táto časť sa čo najviac priblížila svojej niekdajšej hodnotnej sadovníckej výsadbe zachovanej na dobových fotografiách,

Obr. č.8: Sadovnícka výsadba v okolí fontány na fotografii z 30. rokov 20. storočia.

Tab. 11: Prehľad drevín a krovín navrhnutých na výsadbu v Areáli kaštieľa Snina

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet Exemplárov
1.	<i>Larix decidua</i>	Smrekovec opadavý	3
2.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	3
3.	<i>Pinus mugo</i>	Borovica horská - kosodrevina	3
4.	<i>Taxus baccata</i>	Tis obyčajný	3
Spolu - ihličnaté dreviny			12
6.	<i>Betula pendula</i>	Breza previsnutá	3
7.	<i>Caragana arborescens</i>	Karagana stromovitá	3
8.	<i>Liriodendron tulipifera</i>	Ľaliovník tulipanokvetý	3
9.	<i>Sophora japonica</i>	Sofora japonica	1
Spolu listnaté dreviny			10
Spolu – všetky dreviny			22

D/ Areál starého ihriska

Táto časť pôvodného historického parku najviac utrpela necitlivým umiestnením a výstavbou v súčasnosti už nefunkčného futbalového ihriska. Aby sa obnovil charakter tejto plochy, navrhujeme:

- zlikvidovanie areálu futbalového ihriska a jeho revitalizácia na park s rešpektovaním historických väzieb na kaštieľ a zvyšné časti dnešného parku, prihliadajúc na infraštruktúru parku, ktorá sa tu v minulosti nachádzala,

Obr. č.9: Väzby časti historického parku v priestore dnešného futbalového ihriska na mape z roku 1866.

- výsadbu stromov predovšetkým na voľnej hracej ploche ihriska tak, aby sa v areáli dosiahla nepravidelná distribúcia drevinovej zložky zodpovedajúca charakterom anglickému parku, ktorý tu pred výstavbou ihriska bol,
- pri návrhu druhov sme vychádzali z pôvodnej drevinovej skladby historického parku, preto navrhujeme jednak rešpektovať druhy pôvodnej drevinovej skladby historického parku, a jednak výsadbu stromov v areáli doplniť o druhy, ktoré v minulosti v historickom parku rástli a v súčasnosti sa tu už nevyskytujú, ako ľaliovník tulipanokvetý a sofora japonská,
- pri druhoch drevín s malou početnosťou, ktoré sú navrhnuté na výrub navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste,
- obdobne pri druhoch určených na výrub tvoriacich historické aleje (javora poľného) navrhujeme výsadbu toho istého druhu na pôvodnom mieste

a doplnenie novou výsadbou v častiach aleje, kde v minulosti už pôvodné solitéry boli vyrúbané resp. je predpoklad odumierania starších exemplárov tohto druhu,

- pri takomto postupe sa navrhuje počet drevín na výsadbu zvýšiť i o počty drevín nenavrhnutých na výsadbu v sektoroch A, B a C (t.j. o 26 ks).

Tab. 12: Prehľad drevín a krovín navrhnutých na výsadbu v Areáli ihriska Snina

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Počet Exemplárov
1.	<i>Larix decidua</i>	Smrekovec opadavý	3
2.	<i>Picea abies</i>	Smrek obyčajný	6
3.	<i>Pinus sylvestris</i>	Borovica lesná (sosna)	5
4.	<i>Pseudotsuga manziessii</i>	Duglaska tisolistá	5
5.	<i>Tsuga canadensis</i>	Jadľovec kanadský (tsuga)	5
Spolu - ihličnaté dreviny			24
8.	<i>Acer campestre</i>	Javor poľný (babyka)	7
9.	<i>Acer platanoides</i>	Javor mliečny	5
10.	<i>Acer pseudoplatanus</i>	Javor horský (klen)	5
11.	<i>Alnus glutinosa</i>	Jelša lepkavá	9
12.	<i>Betula pendula</i>	Breza previsnutá	3
13.	<i>Carpinus betulus</i>	Hrab obyčajný	5
14.	<i>Cornus mas</i>	Drieň obyčajný	5
15.	<i>Fagus sylvestris</i>	Buk lesný	5
16.	<i>Fraxinus excelsior</i>	Jaseň štíhly	7
17.	<i>Liriodendron tulipifera</i>	Laliovník tulipanokvetý	3
18.	<i>Padus avium</i>	Čremcha obyčajná	3
19.	<i>Platanus hispanica</i>	Platan javorolistý	5
20.	<i>Populus nigra</i>	Topoľ čierny	5
21.	<i>Quercus petraea</i>	Dub zimný	3
22.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	3
23.	<i>Quercus rubra</i>	Dub červený	2
24.	<i>Salix alba</i>	Vfba biela	2
25.	<i>Salix fragilis</i>	Vfba krehká	3
26.	<i>Sophora japonica</i>	Sofora japonica	3
27.	<i>Tilia cordata</i>	Lipa malolistá	3
28.	<i>Tilia platyphyllos</i>	Lipa veľkolistá	2
29.	<i>Ulmus minor</i>	Brest hrabolistý	5
Spolu listnaté dreviny			93
Spolu – všetky dreviny			117

Z koncepčného hľadiska navrhujeme riešiť celý pôvodný historický park komplexne, odstrániť existujúce oplotenie a iné bariéry (nefunkčné nepôvodné stavby) medzi jednotlivými sektormi a všetky štyri sektory spojiť do jedného celku.

VII. ENVIRONMENTÁLNE VYUŽITIE

Všetky štyri dotknuté sektory (lokality) záujmového územia tvorili v minulosti ucelený celok a boli súčasťou historického parku náležiaco k miestnemu kaštieľu. Keďže v súčasnosti oplotenie, ktoré navzájom oddeľuje jednotlivé sektory, nie je funkčné, bolo by vhodné odstrániť toto oplotenie a znovu spojiť všetky štyri celky do jedného komplexu.

Celý tento komplex bol najväčším historickým parkom v rámci pôvodného okresu Humenné. Svojím významom a hodnotou táto historická zeleň prekračuje rámec mesta Snina, preto je potrebné túto skutočnosť zohľadniť v environmentálnej výchove tunajších obyvateľov a návštevníkov mesta.

Z hľadiska predstavenia parku širokej verejnosti vychádzame z prezentácie historického parku ako celku (jeho architektonicko-historický vývin) a nasledujúcich zistení:

a) o najmohutnejších stromoch rastúcich v parku, ktoré dokumentuje nasledujúca tabuľka:

P.č.	Vedecký názov	Slovenský názov	Obvod Kmeňa	Priemer kmeňa	Číslo stromu
1	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	451 cm	144 cm	B211
2	<i>Populus nigra</i>	Topoľ čierny	425 cm	136 cm	D242
3	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	403 cm	129 cm	A208
4.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	402 cm	128 cm	D203
5.	<i>Ulmus minor</i>	Brest hrabolistý	396 cm	127 cm	D240
6.	<i>Aesculus hippocastanum</i>	Pagaštan konský	392 cm	125 cm	A29
7.	<i>Populus nigra</i>	Topoľ čierny	384 cm	123 cm	D232
8.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	369 cm	118 cm	C20
9.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	356 cm	114 cm	A278
10.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	337 cm	108 cm	B102
11.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	334 cm	107 cm	A206
12.	<i>Salix alba</i>	Vrba biela	334 cm	107 cm	D214
13.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	324 cm	103 cm	A145
14.	<i>Populus nigra</i>	Topoľ čierny	322 cm	103 cm	D233
15.	<i>Quercus robur</i>	Dub letný	321 cm	103 cm	A277

b) biologickej rôznorodosti tu rastúcich drevín, ktorú reprezentuje 84 druhov drevín vrátane poloparazitov, z toho 28 druhov ihličnatých a 56 listnatých druhov.

Zohľadnením uvedených skutočností navrhujeme:

- a) výrobu a umiestnenie 2 ks informačných panelov v Parku mieru, 1 ks informačného panelu v areáli nemocnice, 1 ks na nádvorí kaštiľa a 1 ks na starom ihrisku
- b) výrobu a umiestnenie ceduliek pri vybraných jedincoch stromov pojednávajúcich o drevine, jej pôvode a základných charakteristikách.
- c) Vypracovanie a vydanie samostatnej publikácie (brožúry) o kaštieli a historickej zeleni v Snine.

Všetky stromy uvedené v tabuľke na predchádzajúcej strane sú kandidátmi na vyhlásenie za chránené stromy v zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. My v súčasnosti odporúčame za chránené vyhlásiť nasledovné dva stromy:

B211 – *Quercus robur* – dub letný s obvodom kmeňa 451 cm,

D242 – *Populus nigra* – topoľ čierny s obvodom kmeňa 425 cm,

D240 – *Ulmus minor* – brest hrabolistý s obvodom kmeňa 396 cm,

a A29 – *Aesculus hippocastanum* – pagaštan korský s obvodom kmeňa 392 cm.

V prvom prípade ide o mimoriadne hodnotný exemplár, tretí najmohutnejší dub letný v tomto regióne – v okrese Snina (po dube letnom v Dúbrave a v Stakčíne) a šiesty najmohutnejší v Prešovskom kraji.

Aj ďalšie stromy tri stromy patria k hodnotným exemplárom hodným ochrany. V prípade bresta hrabolistého sú na Slovensku len tri chránené stromy tohto druhu, všetky tri na západnom Slovensku. V prípade pagaštana je na Slovensku chránených 63 stromov, ale iba dva majú väčší obvod kmeňa, ako strom č. A29.

VIII. ZÁVER

Dendrologický prieskum zelene v meste Snina bol vykonaný v zmysle predloženej metodiky na nasledujúcich štyroch lokalitách - A – *Park mieru*, B – *Areál nemocnice*, C – *Areál kaštieľa* a D – *Areál starého ihriska*.

V Parku mieru (A sektor) bolo zistených 281 exemplárov stromov, z toho je 107 exemplárov ihličnatých drevín a 174 exemplárov listnatých drevín. V parku boli zistené 3 kusy krov, všetky tri boli listnáče. Celkom tu rastie 26 druhov drevín vrátane poloparazitov, z čoho je 18 druhov listnatých drevín a 8 druhov ihličnatých drevín.

V Areáli nemocnice (B sektor) bolo zistených 399 exemplárov drevín, z toho je 189 exemplárov ihličnatých drevín a 210 exemplárov listnatých drevín. Je tu veľké zastúpenie krov. Ich celkový počet je 121 kusov, z toho je 73 kusov ihličnatých drevín a 48 kusov listnatých drevín. Celkom tu rastie 66 druhov drevín, z čoho je 26 druhov ihličnatých drevín a 40 druhov listnatých drevín.

V Areáli kaštieľa (C sektor) bolo zistených 85 exemplárov drevín, z toho je 18 exemplárov ihličnatých drevín a 67 exemplárov listnatých drevín. Zo všetkých štyroch sektorov záujmového územia je tu najvyšší podiel krov. Ich celkový počet je 38 kusov, z toho je 1 kus ihličnatej dreveniny a 37 kusov listnatých drevín. Celkom tu rastie 24 druhov drevín, z čoho je 6 druhov ihličnatých drevín a 18 druhov listnatých drevín.

V areáli starého ihriska (D sektor) v Snine bolo zistených 252 exemplárov drevín, z toho je 11 exemplárov ihličnatých drevín a 241 exemplárov listnatých drevín. Zastúpenie krov je tu podobne ako v Parku mieru veľmi nízke. Ich celkový počet je iba 5 kusov, z toho sú 2 kusy ihličnatých drevín a 3 kusy listnatých drevín. Celkom tu rastie 28 druhov drevín vrátane poloparazitov, z čoho sú 3 druhy ihličnatých drevín a 25 druhov listnatých drevín.

Ak to zhrnieme za všetky štyri sektory, dendrologickým prieskumom bolo celkom preskúmaných 1017 exemplárov stromov na všetkých troch lokalitách, z toho bolo 325 jedincov ihličnatých drevín a 692 kusov listnatých drevín. Celkomtu bolo zistených 84 druhov drevín vrátane poloparazitov, z toho 28 druhov ihličnatých a 56 listnatých druhov.

Na základe uvedeného prieskumu bolo v:

A – *Parku mieru* navrhnutých 74 drevín na výrub, u 1 stromu navrhnuté zrezanie kmeňa vo výške 3 m, u 2 stromov bolo navrhnuté vyjednotenie – zrezanie jedného či dvoch kmeňov dvojáka či trojáka a ponechanie iba jedného kmeňa, u 1 stromu odrezanie kostrového konára, u 3 stromov odrezanie bočných konárov, 8 stromov navrhnutých na orez suchých konárov, 1 strom na odborné ošetrovanie kmeňa a u 1 stromu ošetrovanie kostrových konárov. Na výsadbu sa navrhuje 71 ks stromov – 25 ihličníc a 46 listnáčov.

B – *Areáli nemocnice* navrhnutých 85 drevín na výrub, u 2 stromov bolo navrhnuté odrezanie kostrového konára, u 3 stromov odrezanie bočného konára, 1 strom navrhnutý na orez suchých konárov, 1 strom na orez koruny, 1 strom na ošetrovanie koruny, u dvoch krov je navrhnutý výsek náletových listnatých drevín prerastajúcich ker a u 1 mladého stromu je navrhnutá stabilizácia kmeňa kolíkom. Výsadbu navrhujeme v počte 62 stromov – 33 ihličnanov a 29 listnáčov.

C – *Areáli kaštieľa* navrhnutých 24 drevín na výrub, 2 stromy sú navrhnuté na orez suchých konárov a 1 strom na ošetrovanie koruny. Výsadbu navrhujeme v počte 22 stromov – 12 ihličnanov a 10 listnáčov.

D – *Areáli starého ihriska* navrhnutých 89 stromov na výrub, u 3 stromov bolo navrhnuté zrezanie dvoch kmeňov z viackmenného stromu (trojáka), u 2 stromov odrezanie kostrového konára a 12 stromov je navrhnutých na orez suchých konárov. Výsadbu navrhujeme v počte 117 stromov – 24 ihličnanov a 93 listnáčov.

Štyri stromy v sú navrhnuté vyhlásiť za chránené v zmysle § 49 ods. 1 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Jeden je v sektore A – Parku mieru, jeden v Areáli nemocnice (sektor B) a dva pri starom ihrisku (sektor D).

Ďalšie odporúčania pre celkovú revitalizáciu historického parku:

- scelenie všetkých sektorov do jednotného parkového celku a to ich vzájomným prepojením - odstránením všetkých vnútorných bariérových prvkov (napr. starého oplotenia) a vybudovať účelnú sústavu chodníkov,
- likvidácia starých a nevhodných pozostatkov niekdajších objektov vybudovaných v druhej polovici 20. storočia (čistička odpadových vôd, garáže vedľa kaštieľa, staré teplovodné potrubie), resp. ich znovu využitie, ktoré by bolo v súlade s cieľom využitia parku,
- likvidácia futbalového ihriska a jeho celková revitalizácia na park,
- obnova vodnej plochy – starého rybníka.

IX. POUŽITÁ LITERATÚRA

Benčát, F.: Atlas rozšírenia cudzokrajných drevín na Slovensku a rajonizácia ich pestovania, Bratislava 1982, 449 str..

ČERVENÁ KNIHA ohrozených a vzácných druhov rastlín a živočíchov SR a ČR (*Sinice a riasy, Huby, Lišajníky, Machorasty*), Bratislava, 220 str..

Juhásová, G.: Metodika hodnotenia zdravotného stavu stromov, 1999,

Hadač, E., Terray, J.: *Wood Plant Communities of the Bukovské vrchy Hills, NE Slovakia*. In. Folia geobotanica et Phytotaxonomica, Vol.24, No. 3, str.:225-336

Hieke, K.: Praktická dendrológie 1, Praha 1978, 533 str..

Hieke, K.: Praktická dendrológie 2, Praha 1978, 589 str..

Historický, architektonický a dendrologický prieskum štátom chráneného parku v Stakčíne, Humenné 1979, 24. str..

Machovec, J., Hrubík, P., Vreštiak P.: Sadovnícka dendrológia (Hodnotenie biotických prvkov), Nitra 2000, 228 str..

Větvička, V., Matoušová.: Stromy a kry, Bratislava 1992, 311 str..

X. PRÍLOHY

Príloha č. 1: Súpis stromov v Parku mieru (sektor A)

Príloha č. 2: Tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v Parku mieru v Snine vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“.

Príloha č. 3: Súpis stromov v Areáli Nemocnice Snina (sektor B)

Príloha č. 4: Tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v areáli Nemocnice Snina vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“

Príloha č. 5: Súpis stromov v Areáli kaštieľa v Snine (sektor C)

Príloha č. 6: Tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v areáli kaštieľa v Snine vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“

Príloha č. 7: Súpis stromov v Areáli starého ihriska v Snine (sektor D)

Príloha č. 8: Tabuľka „Spoločenská hodnota drevín rastúcich v areáli starého ihriska v Snine vyrátaná podľa vyhlášky č. 24/2003 Z.z. v znení neskorších predpisov“

Príloha č. 9: Mapa - Súčasný stav dendroflóry záujmového územia

Príloha č. 10: Mapa – Návrh sanačných sadovníckych opatrení